

Tisdagen den 16 januari

Kl. 13.00–15.51
18.00–19.26

§ 1 Särskild debatt med anledning av resultatet i den senaste Pisaundersökningen

*Särskild debatt med
anledning av resultatet
i den senaste Pisa-
undersökningen*

Anf. 1 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Det är Liberalerna som har begärt denna särskilda debatt med anledning av den kunskapskollaps som vi ser i den senaste Pisaundersökningen. Aldrig tidigare har Sverige tappat så mycket i en kunskapsmätning. Nu är det en fjärdedel av eleverna som inte har vad som beskrivs som grundläggande kunskaper i matematik och läsförståelse.

Skolan är samhällets stora chans att ge alla en bra grund. Vi behöver återupprätta en stark kunskapsskola med fokus på faktakunskaper och färdigheter som att läsa, skriva och räkna. Skärmtid måste ersättas med lästid. Skolan behöver helt enkelt gå tillbaka till grunderna.

För det första behöver vi få bukt med den växande otryggheten och den bristande studieron. Allt fler barn blir mobbade i våra skolor och känner sig otrygga. Och detta drabbar inte bara eleverna utan också i hög grad lärarna och annan skolpersonal. Arbetsmiljöverkets statistik visar att antalet anmälningar om hot och våld i våra skolor har mer än fördubblats mellan 2012 och 2022. Det är såklart en helt ohållbar situation.

Regeringen har ett batteri av åtgärder för att få till en kulturförändring i skolan. Vi behöver slå fast en ny ordning där det är tydligt att det är lärarna och rektorerna som bestämmer – inte eleverna eller deras föräldrar. Vi vill ha en ordning där det är tydligt att det är oacceptabelt att klassrummet fylls av mordhot och könsord och där det är tydligt att lärare ska kunna agera utan rädsla för att bli anmälda.

För det andra måste vi få ordning på grunderna. Det betyder bland annat mer lästid och mindre skärmtid. Att se en text och kunna förstå den är grunden för all kunskapsinhämtning. Därför är det så alarmerande att läsförmågan sjunker. Om den här trenden fortsätter riskerar vi att överge en generation av funktionella analfabeter.

Skolan behöver ha möjlighet att fokusera mer på läsning och läsinläring. Insatser under de första skolåren är särskilt viktiga, för då läggs grunden för lärandet. Både skolans styrdokument och lärarutbildningen behöver därför reformeras, men framför allt måste vi se till att lärare får bättre förutsättningar att förbereda, genomföra och efterbearbeta sina lektioner. Det är därför regeringen storsatsar på bland annat bemannade skolbibliotek, läroböcker, skönlitteratur, mindre undervisningsgrupper och fler speciallärare samtidigt som vi skärper lagstiftningen.

Fler reformer måste följa, och fler måste bidra. Skolan är en mäktig kraft när den fungerar som bäst, men för att vi ska komma till rätta med läskrisen tror jag att alla delar av samhället måste bidra.

För det tredje måste vi få ordning på skolsystemet. Som liberal brinner jag såklart för att skolan ska vara en utjämnande kraft. Alla barn och unga har rätt till en bra utbildning oavsett var i landet man går i skola. Men tyvärr ser det inte ut så. Vi har stora brister i skolsystemet, främst skapade av kommunaliseringen och friskolesystemet. Det är en giftig cocktail som leder till enorma skillnader mellan olika kommuner och mellan olika huvudmän.

Med mer ordning i skolsystemet lägger vi grunden för en mer likvärdig skola i hela landet – en skola som går tillbaka till grunderna. Endast då kan vi återupprätta en stark kunskapsskola där elever lär sig läsa med riktiga böcker, där faktakunskaper står i centrum och där lärare faktiskt kan fokusera på sin undervisning.

(Applåder)

Anf. 2 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Sverige är och ska vara en kunskapsnation. Det är en förutsättning om vi vill behålla en hög levnadsstandard och en hög konkurrenskraft. Grunden för detta är en bra skola.

Därför har vi socialdemokrater höga förväntningar på och höga ambitioner med svensk skola. Den ska ge elever, oavsett bakgrund, möjlighet att utvecklas så långt det är möjligt. Där är vi inte i dag. Om vi jämför oss med andra OECD-länder ser vi att Sveriges elever visserligen i genomsnitt presterar bättre i de tre ämnen Pisa mäter: läsförståelse, matematik och naturkunskap. Men det räcker inte. För även om pandemin bidrog till att sänka resultaten i Pisa för Sverige såväl som för resten av OECD är det uppenbart att svensk skola lider av strukturproblem. Bristerna i likvärdighet är större i Sverige än i resten av Norden, och klyftorna ökar.

En starkt bidragande orsak till att skolan har blivit allt mindre kompensatorisk och alltså allt sämre på att ge barn samma chans i livet är marknadiseringen av svensk skola. Marknadsskolan med dess vinstjakt skapar negativa spiraler där situationen för elever utan föräldrar med egen akademisk tradition får en allt sämre skolgång. När skolor tillåts välja ut de mest lönsamma eleverna blir det svårt att rekrytera utbildade och erfarna lärare till skolor med många elever utan föräldrar med akademisk bakgrund. Detta, tillsammans med uteblivna kamrateffekter, skapar en ökad utslagning av elever – elever som behövs på svensk arbetsmarknad.

SD-regeringen försöker nu säga att de gör något åt de problem som marknadsskolan skapar. Men efter att regeringen under en lång rad år har förhindrat varje reform är den ökade kontroll som man nu börjar prata om också helt otillräcklig. Mer kontroll kommer aldrig att räcka för att komma åt alla de problem som vinstjakten skapar. Däremot kommer den att leda till ökade kostnader för administration. Samtidigt fortsätter överkompensationen till friskolor med 2 miljarder per år, trots att det går att stoppa pengarullningen här och nu.

Herr talman! En del av det regeringen gör på skolområdet är faktiskt bra, även om det oftast handlar om att rätta till fel som regeringen själv har ställt till med. Att fortsätta arbetet med att få bort flum och otydligheter från Björklunds läroplan är exempel på ett väldigt viktigt arbete. Det be-

hövs större fokus på faktakunskaper och krav som är mer åldersadekvata vad gäller reflektion och analys. Det behövs mer fokus på att läsa, skriva och räkna i de tidiga årskurserna.

Herr talman! Men för att fler elever ska kunna få en intensiv lästräning med specialutbildade lärare krävs också mer resurser. Och det, herr talman, klarar inte den här regeringen av att leverera.

(Applåder)

Anf. 3 PATRICK RESLOW (SD):

Herr talman! Det var alltså våren 2022 som denna Pisaundersökning genomfördes. När resultaten presenterades i december var de minst sagt nedslående. I ämnet matematik var 15-åringarnas resultat 21 poäng sämre jämfört med 2018, och i läsförståelse var de 19 poäng sämre. Allvarligast av allt var kanske att kunskapsnivåerna sjönk tillbaka till nivåerna under katastrofåret 2012.

Detta skulle kunna föranleda tolkningen att svensk skola befinner sig i fritt fall, men det är inte riktigt korrekt. I stället handlar det främst om extremt stora skillnader i resultat mellan elever med svensk eller inhemsk bakgrund och elever med utländsk bakgrund. Det är med andra ord effekterna av den havererade och misslyckade migrationspolitiken vi ser.

Skolforskaren Gabriel Heller Sahlgren vid Institutet för Näringslivsforskning har i sin analys av Pisaresultaten framfört vikten av att jämföra lika med lika för att göra en korrekt bedömning av var svensk skola står. Sett i det perspektivet presterar elever med minst en förälder född i Sverige väldigt väl. Vi har fortfarande toppresultat, och Sverige har också en topposition jämfört med andra länder. Detta understöds också av andra internationella mätningar.

Värre är det bland elever där båda föräldrarna är utlandsfödda. När denna grupp räknas med faller Sverige markant i rankningen. Sveriges kunskapsproblem är därför ett migrationsproblem.

Men det är inte bara invandringen som har bidragit till Sveriges negativa kunskapsutveckling utan även följderna av den socialdemokratiska oförmågan att skapa attraktiva lärmiljöer. Pisachefen Andreas Schleicher har till exempel uttryckt sin besvikelse och talat om Sveriges resultat som ett bakslag. Hans tydliga budskap var att svensk skola saknar disciplin, att det saknas ordning i klassrummen och att svensk skola mer liknar en serviceinrättning där lärarnas roll och betydelse för kunskapsutvecklingen har degraderats. Lärarrollen har fått ge vika för ett extremt starkt elevinflytande. Det har absolut inte gagnat de elever som behöver lärarna allra mest och allra minst elever med utländsk bakgrund.

Så här har det sett ut när intresset för nödvändiga reformer varit svalt och när det enda fokuset från socialdemokratin har varit driftsform och inte mycket annat.

Sverigedemokraterna och regeringen har nu tagit de första stegen för att återupprätta kunskapsskolan: mer faktakunskaper, tyngdpunkt på att läsa, skriva och räkna i tidiga år samt mer ordning och reda i klassrummen. Men vägen dit är lång och kräver drastiska åtgärder för att stärka resultaten, inte minst bland elever med utländsk bakgrund.

(Applåder)

Prot. 2023/24:55

16 januari

*Särskild debatt med
anledning av resultatet
i den senaste Pisa-
undersökningen*

Anf. 4 JOSEFIN MALMQVIST (M):

Herr talman! Det är vart du är på väg som är viktigast, inte var du kommer ifrån. Det är det som är skolans kanske absolut viktigaste uppdrag: att var och en ska få möjligheter och förutsättningar att få växa utifrån sina förutsättningar och bli det man själv önskar bli.

Det är därför de Pisaresultat som vi fick strax innan jul är ett så pass stort misslyckande, ett gigantiskt misslyckande: En av fyra niondeklassare kan inte läsa och skriva ordentligt. Ta in det – en av fyra! Det innebär att tiotusentals unga kommer att ha svårt att få ett jobb i framtiden. De riskerar att få svårt att etablera sig och i framtiden stå på egna ben.

Faktum är att Sverige i denna Pisamätning tappar när det gäller både de elever som borde prestera i toppen och de elever som presterar i botten. Störst är dock fallet bland de elever som inte talar svenska hemma, som inte är födda i Sverige och som inte har två föräldrar födda i Sverige.

Till skillnad från den tidigare socialdemokratiska regeringen väljer vi nu nämligen inte att undanta utrikes födda elever i denna mätning, de elever som förväntas prestera i botten. Därmed ser vi också att resultaten rasar.

Detta är en rejäl hemläxa för svensk skola. Vi ser att skolan måste tillbaka till grunderna. Vi vill ha höga förväntningar. Vi vill ha språkscreening redan på BVC och obligatorisk språkförskola för de elever som inte kan svenska. Vi vill ha mer tid i grundskolan, tidigare skolstart, mer tid i matte och svenska och lovskola i de lägre årskurserna.

Nu förändrar vi svensk skola i grunden med mer undervisningstid och högre förväntningar.
(Applåder)

Anf. 5 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Jag önskar att mitt anförande inte behövde inledas med dessa ord, men jag har inget annat val än att säga att det svenska skolsystemet är i kris.

Handlar krisen endast om Pisamätningar? Svaret är nej. Handlar lösningen om att anpassa skolpolitiken till Pisamätningar? Svaret är åter nej. Men det handlar om att upprätta ett jämlikt och sammanhållet skolsystem i hela landet, när vi ser mätning efter mätning visa att kunskapsnivåerna sjunker och att jämlikheten minskar.

Fallande kunskapsnivåer i internationell jämförelse och en växande grupp som inte klarar av en grundläggande utbildning utgör ett svek mot hundratusentals barn och unga och är ett tydligt och långsiktigt hot mot det svenska välfärdssamhället – eller åtminstone det som är kvar av detta efter en mandatperiod med denna högernationalistiska nedskärnings- och splittringsregering.

I den förra Pisamätningen från OECD sa chefen för utbildningsfrågor väldigt tydligt att den största anledningen till att såväl resultaten som jämlikheten sjunker i den svenska skolan är det marknadsskolesystem som tillåtits växa fram som ogräs. Även en stor majoritet av Sveriges skolforskare brukar peka på detta faktum.

Det behövs en uppgörelse med marknadsiering, nedskärningar, segregande skolvalssystem och ogenomtänkt decentralisering av skolsystemet. Strävan efter likvärdighet i skolan är inte bara en avgörande demokratisk princip utan också en konkret förutsättning för god kunskapsförmedling.

Om vi ska kunna vända den utveckling vi ser i dag måste den fria etableringsrätten för privata skolor upphöra och marknadsskolan och dess logik avskaffas i grunden. Skolans kommunalisering har inte skapat men bidragit till att fördjupa problemen. Därför bör också staten ta huvudansvaret för den svenska skolan.

Nej, Pisaresultaten är inte hela problemet, men de är en av många indikatorer som har visat att trettio år av marknadsexperiment, av nedskärningskrav och av Liberalerna framtagna skollagar leder till sämre kunskaper och i slutändan mindre jämlikhet.
(Applåder)

Anf. 6 ANDERS ÅDAHL (C):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka Liberalerna för initiativet till att debattera svensk skola. Svensk politisk debatt domineras ju annars av testosteronstinna ämnen som krig, fängelser, utvisningar, kärnkraft, polarisering och allmänt hårdare tag. Det är bra att nu kunna tala om något i grunden ljust: våra barn och unga och deras skola, hur vi bygger vårt samhälle starkt underifrån och hur vi stärker svensk skola.

Tyvärr är vi i ett läge där svensk skola tappar mark. Det visar Pisa, även om mycket säkert går att härleda till pandemieffekter. Kunskapsresultaten sjunker, men tyvärr ökar klyftorna och utslagningen.

Vi har i grunden tre problem att lösa: Generellt ligger våra kunskapsresultat för lågt över hela linjen, de med särskilda behov får inte tillräckligt stöd och de extra talangfulla får inte heller tillräcklig stimulans.

Det är tid att verkligen på allvar satsa på svensk skola. Det är tid att fundera på vad som är viktigast. Är det billigare snus, billigare plastpåsar och billigare bensin, eller är det att stärka svensk skola?

Det väldigt tråkiga svaret får vi när vi blickar ut över landet och ser hur regeringens nedskärningspolitik gentemot kommunerna leder till uppsägning av lärare och stängning av skolor – i kommun efter kommun.

Men det finns en annan väg, en ljusare väg. Vi i Centerpartiet har valt att sätta skola och utbildning mycket högt. I vår budget för 2024 satsar vi väldigt mycket mer på detta än övriga partier, just på grund av att svensk skola inte mår bra. Med uppsägningar och nedläggningar valde vi att akut tillföra 5 miljarder kronor i ett särskilt sektorsstöd.

Herr talman! Jag vill lyfta två ingredienser som stärker svensk skola och svenska kunskapsresultat.

Nummer 1: Prioritera skolan i statsbudgeten, och håll inte på och plott-ra med riktade statsbidrag utan skapa stabila, långsiktiga förutsättningar för skolans huvudmän!

Forskning har visat att en av de viktigaste och mest betydelsefulla parametrarna för goda skolresultat är stabilitet i skolorna. Förutsägbarhet, låg rektorsomsättning och låg läraromsättning ger resultat.

Nummer 2: Utveckla styrningen! Där är grunden tillit till professionen. Det är dags att ge våra lärare och rektorer större frihet och större ansvar för att leverera goda skolresultat. Det ska till exempel inte vara Stockholmspolitiker som sätter upp detaljregler för hur miljön i klassrummet ska vara. Se i stället till att lärare ges makt och möjlighet att ställa krav och att äga sina klassrum! Forskningen har nämligen också visat att höga förväntningar och krav ger resultat.

(Applåder)

Prot. 2023/24:55
16 januari

*Särskild debatt med
anledning av resultatet
i den senaste Pisa-
undersökningen*

Anf. 7 MATHIAS BENGTSSON (KD):

Herr talman! Det finns många delar som vi behöver komma till rätta med för att vända skolresultaten. En av dem som oroar mig lite extra är den växande psykiska ohälsan bland barn och unga. Antalet unga som diagnostiseras med depression och ångest ökar. Andelen barn i Sverige med nedstämdhet eller sömnbesvär är bland de högsta i Europa. Och självmord är en av de absolut vanligaste dödsorsakerna bland unga. Det säger sig självt att elever som mår bra lär sig bättre. Om man funderar på om man över huvud taget vill fortsätta leva blir det såklart svårt att koncentrera sig på mattelektionerna.

I kampen mot den psykiska ohälsan är skolan och elevhälsan en strategisk och viktig frontlinje. Ju tidigare man fångar upp problemen, desto mindre är risken att de biter sig fast och följer med upp i vuxenlivet. Men på alltför många skolor är det svårt att komma i kontakt med elevhälsan. Jag träffade en elev som raljerade lite och sa: "Det känns som att skolsköterskan är på plats varannan torsdag om det är skottår och fullmåne." Så ska det naturligtvis inte få vara.

Kristdemokraterna anser att Sverige behöver en elevhälsogaranti som innebär att varje elev i skolan varje dag på alla skolor ska kunna komma i kontakt med elevhälsan inom rimlig tid. Vi vill ge alla elever tillgång till rutinmässiga samtal med skolans kurator och ge regionerna ett samlat uppdrag för hela barn- och ungdomshälsovården, så att ingen elev faller mellan stolarna i överlämningen mellan elevhälsan och BUP.

Men en ännu mer strategisk frontlinje mot den växande psykiska ohälsan är trygga familjer, herr talman. I familjer som fungerar och har tid älskas vi villkorslöst. Där mäts inte kärlek i antalet lajks, och kärlek prissätts inte genom märket på tröjan. Där älskas vi för den vi är, inte för vad vi presterar eller hur vi ser ut. Trygga familjer lägger en viktig grund för livet, och det lägger i sin tur en viktig grund för skolan.

(Applåder)

Anf. 8 CAMILLA HANSÉN (MP):

Herr talman! Sveriges resultat i Pisaundersökningen sjunker när det gäller läsning och matematik. Det är allvarligt.

Undersökningen genomfördes under våren 2022. Som ni minns var det efter två år av pandemi. Jag tycker inte att vi ska fastna särskilt mycket vid effekterna av pandemin, men även om vi hade skolorna öppna kanske mer än något annat land var sjukfrånvaron bland elever och lärare ändå hög under en längre tid. Det påverkar kontinuiteten och kvaliteten i utbildningen. Vårt fokus ska vara utvecklingen för svenskt skolväsen framåt.

I kölvattnet av detta Pisaresultat ploppar det upp alla möjliga förslag på lösningar. Regeringens stora utspel helgen efter att Pisaresultatet kom hade jag ändå väntat mig en hel del av. Det kom förslag om mobilfria skolor, som redan är ett faktum. Det finns redan laglig möjlighet att ha det. Nyheten i det förslaget är väl snarare politisk detaljstyrning framför rektors, lärares och elevers inflytande.

Studiero är viktigt. Det ska visst skapas genom att lärare får större befogenheter att disciplinera eleverna, när det som behövs är tid för att bygga goda relationer och gemensamt inflytande över vardagen.

En annan reform som ska råda bot på de dåliga kunskapsresultaten är nya läroplaner, som är ett bra sätt att genomföra utveckling ganska långsamt. Men det skolan behöver nu är resurser för att göra sitt jobb.

Skolan ska gå tillbaka till grunderna genom att fokusera på kunskap. Läsa, skriva och räkna är viktigt. Det finns med i våra läroplaner. Men att införa nya läroplaner är det Liberalerna gör när de vill rädda skolan. Är baktanken kanske att politiker är bättre än lärare på pedagogik?

Skolan behöver pengar, inte pekpinningar om skärmar eller att bli skriven på näsan om att det är viktigt att läsa, skriva och räkna. Det vet alla i svensk skola, skolforskning och pedagogisk forskning. Det som behövs är förutsättningar för att göra jobbet. Det är det, inte detaljstyrning, som regeringen ska leverera. För Miljöpartiet är målet att en lågkonjunktur aldrig ska märkas inom skolans väggar.

Vi kan se den bristande utvecklingen i likvärdighet. Under vår tid i regeringen tog vi fram ett statsbidrag för likvärdighet och kunskapsutveckling. Det behöver fortsätta, det behöver stärkas och det behöver omfatta även förskolorna.

Svensk skola förtjänar politiker som ger lärarna rätt förutsättningar att göra sitt jobb, fler kollegor, bra löner, mindre klasser, stark elevhälsa, skickliga skolledare och kontinuerlig kompetensutveckling. Eleverna behöver en regering som tror på ungas förmåga och som investerar i deras framtid.

(Applåder)

Anf. 9 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Det gläder mig att ämnet berör och väcker känslor och tankar. Jag tror att vi har ett stort gemensamt ansvar för detta. Men jag är lite bekymrad över oppositionens brist på ansvarstagande. Eleverna i Pisaundersökningen har ju gått åtta år i en skola som har varit styrd av Miljöpartiet och Socialdemokraterna.

Hur man än vänder och vrider på resultatet från Pisaundersökningen 2022 är det inget mindre än en kunskapskollaps. Svenska elevers kunskaper har försämrats på flera områden. Jag tycker att tappet i läsförmåga är särskilt allvarligt. Det går inte längre att förneka att vi har en läskris i Sverige. På många håll är riktiga böcker utrotningshotade, och skärmtid har i alltför stor utsträckning fått ersätta lästid.

Den socialdemokratiska regeringen var totalt ointresserad av att byta ut skärmar mot böcker. Den digitaliseringsstrategi vi fick i våra händer blev så starkt kritiserad av hjärnforskare, som inte hade varit med över huvud taget när den togs fram, att vi var tvungna att slänga den i papperskorgen. Jag menar att skolan, framför allt i de yngre åldrarna, ska fyllas med papper, böcker och pennor för att underlätta för läsningen.

Det finns ingen brist på utmaningar att ta tag i. Jag vill peka särskilt på vad Pisachefen sa i en intervju om de svenska resultaten: ”Det som slog mig mest är den relativt dåliga disciplinen. Ni har en majoritet av elever som säger att de inte lyssnar på vad lärarna säger. De är oengagerade. Det är oväsen och oordning. Många elever blir också distraherade av sina mobiltelefoner.”

Det är frågor som vi måste ta på största allvar. Jag är därför glad och stolt över att vi nu kommer att driva igenom helt mobilfria dagar i skolan.

Men självklart är skolans utmaningar större än så. Skolan lider exempelvis av en missriktad välvilja i fråga om att alla elever ska sitta i samma klassrum, oavsett behov. Vi har extra anpassningar i stället för särskilt stöd. Det finns en överdriven tilltro till självständigt arbete i stället för lärarledda lektioner. Vi har ibland kunskapskrav som faktiskt inte är gjorda för små barns hjärnor. Vi lär också eleverna väldigt mycket om deras rättigheter men desto mindre om skyldigheter.

För att vända utvecklingen måste skolan gå tillbaka till grunderna. Därför säkerställer staten att likvärdigheten och bristerna i skolsystemet ska rättas till. Lärare kommer att få bättre förutsättningar för att ha en rimlig arbetsmiljö. Och alla elever ska få det stöd de behöver. Ingen fråga kan egentligen vara viktigare.

(Applåder)

Anf. 10 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag tar chansen eftersom skolministern inte deltar så ofta i debatterna här i kammaren.

Skolministern har erkänt att friskolorna i Sverige är överkompenserade. De får helt enkelt betalt för något de inte gör. Ändå gör skolministern inte allt hon kan för att stoppa pengarullningen. I stället har hon och regeringen bestämt att miljardrullningen till friskolorna ska fortsätta. Det är, som jag sagt tidigare i den här kammaren, lika dumt som att fortsätta betala bluffakturor till ett företag som inte gör jobbet.

Det här är otroligt oansvarigt gentemot dagens elever. De får ju inte tillbaka sin skolgång när de drabbas av de besparingar som blir följden av pengarullningen. Det är även oansvarigt gentemot skattebetalarna. Finns det andra grupper i samhället som regeringen också vill ska få ersättning för saker de inte gör, eller beror slappheten mot friskoleägare på att skolministern och regeringen verkar ha väldigt nära band till just den gruppen?

Anf. 11 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik:

Herr talman! Vi har tillsatt två stora utredningar. En av dem handlar om nationell skolpengsnorm, det vill säga att alla barn i Sverige – oavsett vilken skola man går i och om det är i en socialdemokratiskt styrd kommun eller inte – ska ha likvärdiga villkor. Det har de inte. Utredningen kommer också att handla om friskolornas finansiering. Det är otroligt viktigt, precis som Åsa Westlund säger, att det man får betalt för är det arbete man faktiskt gör.

Den här debatten handlar om Pisaresultatet. Det vore intressant att höra om Socialdemokraternas syn på varför det har blivit så här, eftersom barnen i Pisaundersökningen i huvudsak har gått i en socialdemokratiskt styrd skola.

Anf. 12 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag delar skolministerns syn på att marknadsskolan är en stor del av orsaken till kunskapsstappet. Jag vet också att vår tidigare, socialdemokratiska regering lade fram flera förslag till riksdagen för att göra upp med marknadsskolan. De förslagen har skolministerns parti fällt. Det hade annars blivit ett annat resultat, säkert också i Pisaundersökningen.

Skolministern sa i sitt svar att man har tillsatt utredningar. Dessa utredningar kommer att ta tid. Det finns ett färdigt förslag som här och nu

kan stoppa pengarullningen till gruppen av människor som får betalt för något de inte gör. Varför lägger skolministern inte fram det förslaget? Varför låter hon pengarullningen fortsätta? Det handlar om 2 miljarder per år i åtminstone tio år framöver innan det här får ett slut. Varför ska just den här gruppen människor få betalt för något de inte gör?

Anf. 13 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik:

Herr talman! Det är självklart att friskolor liksom kommunala skolor ska få betalt för det de gör. Vi behöver en större likvärdighet i svensk skola. Jag noterar att Åsa Westlund inte säger ett ord om kommunaliseringen av svensk skola i det hänseendet.

Vi har ett skolsystem där det skiljer 70 000 kronor per elev och år i hur mycket pengar kommunerna satsar på sin skola. Det är en konsekvens av att systemet inte är likvärdigt. Jag anser att vi måste göra något åt hela systemet, inte bara bryta loss friskolorna utan också se till att få en nationell skolpengsnorm som gäller i alla landets kommuner för att öka likvärdigheten.

Anf. 14 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Egentligen behöver det inte ställas någon fråga, utan man skulle bara kunna be svenska folket att kolla på Utbildningsdepartementets sammansättning för att få veta varför den svenska skolan befinner sig där den gör i dag. Men jag väljer ändå att ställa en fråga till skolmarknadsministern – eller som den officiella titeln lyder: skolministern. Det är en fråga till Lotta Edholm som politiker och inte som före detta ansvarig inom företagsvärlden för marknadsskolsystemet i Tellusgruppen.

Med tanke på nedgången i den svenska skolan och att det behöver göras satsningar – något som skolministern själv bekräftar – varför beslutar Liberalerna, Lotta Edholm och regeringen att gå emot vad SKR och facken säger och lägga den största nedskärningsbudgeten gentemot kommunerna i modern tid?

Anf. 15 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik:

Herr talman! Regeringen gör den största statliga satsningen på många, många år på skolan. Vi ökar det som vi numera kallar kunskapsbidraget och gör stora satsningar på läroböcker, fler speciallärare, skolsociala team och så vidare. Men det är viktigt att komma ihåg att skolan är ett kommunalt ansvar. Jag är fullt medveten om att Daniel Riazat inte tycker att det är särskilt bra – han och jag har ju rätt lika åsikter när det gäller statens ansvar för skolan. Men den är också ett kommunalt ansvar, och vi måste dela det ansvaret.

Som skolminister är jag naturligtvis beredd att göra ytterligare satsningar på skolan i nästa års budget. Det tror jag att vi kan se framför oss, men vi måste också se att kommunerna har ett ansvar.

Anf. 16 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Det är väldigt svårt för kommuner i tider av inflation och ekonomisk kris att också ha en regering som inte är i närheten av att tillskjuta de medel som behövs för att klara dagens situation. SKR krävde 28 miljarder för att bibehålla dagens kvalitet inom välfärden. Regeringen valde att bara ge en bråkdel av det.

Jag menar att det är väldigt allvarligt att den svenska regeringen påstår sig vilja satsa medan lärarna och rektorerna där ute vet att det är en nedskärningsbudget som har lagts fram. Man kan försöka trixa med siffror och ord, men skolministern vet lika väl som jag, alla andra i den här salen och svenska folket att regeringen har lagt en stor nedskärningsbudget. Sedan pratar ni ändå om varför det blir fel i den svenska skolan och varför kunskapsmätningarna går åt fel håll. Ni är med och ansvarar för det! Och det kommer att bli värre om er budget får fortsätta gälla.

Anf. 17 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis viktigt att också göra stora statliga satsningar på skolan. Vad jag försöker säga är att skolan även är ett kommunalt ansvar och att det är väldigt stora skillnader mellan hur mycket pengar kommunerna satsar på sin skola. Ett sätt att komma till rätta med det är någon form av nationell skolpengsnorm. Det har vi nu tillsatt en utredning kring för att få likvärdiga villkor i landet hos både kommunala och fristående skolor. Det handlar också om likvärdiga villkor mellan kommunerna, just för att det ser så olika ut.

Anf. 18 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Låt oss stanna kvar en stund vid kronor och ören i statsbudgeten, för till syvende och sist har vi i vårt land en begränsad mängd pengar, och när man samlas som regering eller riksdagsparti behöver man göra prioriteringar. När vi i Centerpartiet skulle lägga fram vår budget och såg hur det ser ut i Sverige, där regioner och kommuner skickar larmsignaler om att 24 eller 28 miljarder saknas och där skolresultat dalar, sa vi att om vi ska bygga ett starkt Sverige måste vi bygga från grunden. Vi måste satsa på skolan och prioritera den.

Min fråga till statsrådet blir naturligtvis hur det kommer sig att regeringen inte gör samma bedömning när ni träffas. Varför prioriterar ni inte svensk skola i statsbudgeten? Bra ord här är en sak – svart på vitt i en statsbudget är något annat.

Anf. 19 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik:

Herr talman! Självfallet satsar vi på skolan. Vi gör stora riktade satsningar. Vi gör bland annat en stor satsning på bemannade skolbibliotek och en mycket stor satsning på riktiga läromedel för att komma ifrån att fler och fler barn och ungdomar blir hänvisade till skärmar för till exempel sin läsning. Vi gör också stora satsningar på speciallärare, som ska hjälpa de barn som har problem i skolan.

Jag delar inte uppfattningen att vi ska lägga alla de här pengarna i påsen, som Centerpartiet föreslår. Jag tror att det är viktigt med riktade satsningar på skolan för att de ska komma just till skolan och inte gå till andra ändamål.

Anf. 20 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Det är riktigt att vi gör olika bedömningar, statsrådet. Vi anser att generella statsbidrag som går till skolan är ett bättre sätt som skapar mindre administration och blir mer träffsäkert. Kommuner och huvudmän på olika ställen kan själva avgöra var bristerna finns i deras skola eller deras kommun.

Men låt mig fastna vid det här med skärmar. När digitala verktyg används integrerat i lärandet förbättras resultaten, står det att läsa i Pisa-rapporten, och det är extra tydligt i Sverige jämfört med genomsnittet. Ett av de länder som hamnar allra bäst i Pisaundersökningen, Estland, är samtidigt också kanske det land som ligger längst framme i digitaliseringen med en statlig digitaliseringsstrategi som är djupt imponerande.

Min fråga till Liberalerna är: Ska vi backa in i framtiden och bara använda penna, eller ska vi också kunna använda digitala verktyg i våra klassrum?

Anf. 21 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis viktigt att man introducerar digitala verktyg, men det ska göras med ålder och där det passar. All forskning visar att man bättre lär sig att läsa analogt och att man får bättre djupläsning och klarar att läsa längre tid när man läser i en bok i jämförelse med en skärm. Det finns mycket forskning på det här området nu, och jag är fullt beredd på att svensk skola drar slutsatsen att barn behöver riktiga läroböcker. Så måste det bli. Sedan är det klart att digitala hjälpmedel ska introduceras efter ålder och enligt hur små barns hjärnor utvecklas.

Anf. 22 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Herr talman! Skolministern tycker sig se en brist på ansvarstagande från oppositionspartierna. Jag förstår att man kan behöva se över lärarutbildningen och läroplanerna med jämna mellanrum. Det är rimligt att man gör det. Men vill man ha en snabb förändring är det inte det man gör. Då ser man till att lärare får möjligheter att göra sitt jobb här och nu. Det tar många år innan de nya lärare som har gått Liberalernas nya lärarutbildning kommer i arbete, och det tar många år innan nya läroplaner är implementerade.

Jag förvånas över de långsamma åtgärderna, och jag förvånas över att Liberalerna kämpar emot så mycket när det gäller att ge kommunerna det stöd de behöver när kommunerna råkar ut för ökade kostnader som inte på något sätt är orsakade av dem själva utan av krig och pandemi. Varför låter Liberalerna skolan ta den smällen?

Anf. 23 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik:

Herr talman! Jag delar Camillas åsikt att det finns saker man kan göra snabbt i svensk skola men också sådant som är av mer långsam karaktär. Men det ena utesluter ju inte det andra. I dag har vi till exempel läroplaner där målen enligt vad många hjärnforskare säger är närmast omöjliga att uppnå för en del elever hur mycket de än anstränger sig. Det är klart att vi måste göra någonting åt det. Det är klart att vi också måste göra någonting åt den lärarutbildning som inte i tillräcklig utsträckning rustar de blivande lärarna för det som de möter i klassrummet. Sedan är det självfallet så att vi också måste tillskjuta mer pengar i form av till exempel riktade statsbidrag som går just till skolan, men det ena utesluter inte det andra.

Anf. 24 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Herr talman! Det är ändå ett lite uppmuntrande svar som skolministern kommer med. Det har kommit långsamma reformer, som såklart måste sätts i tid, men inte snabba, till exempel pengar för att skickliga lärare

Prot. 2023/24:55
16 januari

*Särskild debatt med
anledning av resultatet
i den senaste Pisa-
undersökningen*

ska ha mer tid i klassrummet tillsammans med sina elever. Men då tänker jag mig att vi kan se en framtid an där även de satsningar som ger snabba resultat kommer.

Jag skulle också vilja gå in på det här med läroplanerna och digitaliseringen. Vi har läroplaner med fokus på kunskap. Vi har läroplaner som fokuserar på att man ska lära sig läsa och skriva, på tidiga insatser och på att man när det är lämpligt ska använda digitala lärverktyg. Som vi hört tidigare betecknas användandet av digitala lärverktyg som en framgång. Hur ska vi ta oss ur den här svartvita debatten om digitaliseringen och komma framåt i svensk digital skolutveckling?

Anf. 25 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik:

Herr talman! Jag tycker egentligen inte att det är en särskilt svartvit debatt. Sanningen är ju att det knappt har varit någon debatt alls om det här tidigare. Vi har fått en stor ogenomtänkt digitalisering av den svenska skolan. Våldigt många skolor har knappt några läroböcker i dag. Därför måste vi göra stora satsningar just på läroböcker, och det är en av de snabba satsningar som Camilla Hansén efterlyser. De stora satsningar som vi gör på läroböcker nu kommer ut i klassrummen under våren och hösten.

Det ena utesluter inte det andra. Vi behöver göra stora förändringar av lärarutbildningen, av läroplanerna och så vidare. Men vi måste också göra stora satsningar på till exempel riktiga läroböcker, fler speciallärare, fler mindre undervisningsgrupper och så vidare.

Anf. 26 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Höga förväntningar på alla elever och en tilltro till att alla kan lära sig med rätt insatser är viktiga delar för att nå höga kunskapsresultat, utbildade lärare och skolledare som stannar på sina tjänster under en längre tid, tillgång till bra läromedel och inte minst fokus på tidiga insatser för att alla ska lära sig läsa, skriva och räkna likaså.

Men resurser är också viktiga. Detta vet även partierna i regeringsunderlaget. Därför försöker de, också i den här debatten, låta som att de satsar på skolan. Men sanningen är att den statliga finansieringen av svensk skola i dag räcker till 3 000 lärartjänster färre än det sista året med den socialdemokratiska regeringen. Det är ett medvetet val av SD-regeringen. Den har valt att inte kompensera skolan för inflationen för att i stället kompensera höginkomsttagare med sänkt skatt motsvarande 12 ½ miljard. Det är en prioritering som knappast kommer att höja de svenska resultaten i Pisa.

Resultaten av detta ser vi nu i verkligheten, framför allt att de elever som behöver extra stöd har blivit av med det när nu den här regeringens politik börjat få genomslag runt om i landet. Därtill kommer den fortsatta pengarullningen till friskoleägarna, som överkompenseras på de kommunala skolornas bekostnad. Regeringen och Sverigedemokraterna sviker härmed skolan på flera sätt. Vi vet dessutom att hela marknadsskolesystemet har lett till en ökad segregation och en mindre likvärdig skola. För att stärka kunskapsresultaten och öka likvärdigheten i skolan måste därför marknadsskolan avskaffas och mer resurser gå dit där de behövs allra mest.
(Applåder)

Anf. 27 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Åsa Westlund pratar om höga förväntningar. Jag tror att jag under alla mina år i politiken har hört socialdemokrater prata om just höga förväntningar. Men då kan man fråga sig varför det ser ut som det gör. Varför ser det ut som det gör i utanförskapsområdena? Varför är det oordning i klassrummen? Varför stökar man? Varför skolkar man? Varför bryr man sig inte om skolan? Varför agerar inte lärare?

Det handlar om att man inte alls har haft höga förväntningar. Man har haft väldigt låga förväntningar, och framför allt i utanförskapsområden har man från Socialdemokraternas sida haft extremt låga förväntningar på elever.

Att tala om höga förväntningar är en sak. Men att genomföra reformer som leder till att man har höga förväntningar är en helt annan sak. Jag undrar därför, Åsa Westlund: Är det nu dags för Socialdemokraterna att leva upp till det ni talar om, nämligen att se till att vi har höga förväntningar på alla elever?

Anf. 28 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Det är viktigt med höga förväntningar på alla elever. Men de negativa spiraler som skapas med Sverigedemokraternas och Patrick Reslows politik leder tyvärr ofta till lägre förväntningar från anställd personal till den elevgrupp man har.

Vi ser att skolor väljer lönsamma elever. Det är de som presterar bra för att de har bra stöd hemifrån. Det lämnar skolor med en hög andel elever från familjer utan en sådan akademisk bakgrund. Där har man också svårt att rekrytera lärare som är utbildade och som har längre erfarenhet.

Allt det sammantaget skapar en miljö som föder låga förväntningar. Det, Patrick Reslow, har Socialdemokraterna försökt att ändra på under decennier. Det har hela tiden mött motstånd här i riksdagen, bland annat efter lite luncher med näringslivet från Sverigedemokraterna. Vi beklagar det, och vi ser fram emot att kunna stoppa marknadsskolan framöver.
(Applåder)

Anf. 29 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Vi har inte sett några förslag i den riktningen. Att Sverigedemokraternas politik skulle vara grunden för detta har jag inga ord för. Det är Socialdemokraterna som har styrt. Varför har Socialdemokraterna inte rättat till problemen om de nu har varit så omfattande? Därför att de inte har haft intresse av det.

Vill man skapa en skola med höga förväntningar, skapar man en skola med höga förväntningar. Då kan man inte gå omkring och lalla runt och säga att det är oordning i klassrummen och att det är bråk på skolgårdarna. Då tar man tag i problemen.

Jag är stolt över att vi nu har en regering som inser detta och som har börjat ta tag i problemen. Vi skapar ordningsregler och ser till att ge lärare mer verktyg. Jag är säker på att vi kommer att behöva gå ännu hårdare fram för att skapa ordning, reda och disciplin i klassrummen.

Varför är det så svårt för Socialdemokraterna att tala om ordning, reda och disciplin och också upprätthålla det och komma med reformer som trycker på detta?
(Applåder)

Anf. 30 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag undrar lite vad Patrick Reslow har gjort under sin tid här i riksdagen. Mig veterligen har han suttit under flera mandatperioder när Socialdemokraterna har lagt fram förslag för att ändra marknadsskolan. Har Patrick Reslow då suttit och blundat? Jag ställer frågan eftersom han enligt egen utsago inte har sett några förslag. Jag kan berätta att han har fällt förslagen i riksdagens kammare, eller i varje fall hans parti.

Jag ser en stor risk med Patrick Reslows retorik, nämligen att man misssar barn och elever från svensk arbetarklass. Allt sverigedemokratiskt fokus handlar om att det är utländska elever, eller elever till utlandsfödda föräldrar, som har problem i svensk skola. Det riskerar att missa att också svenskfödda elever med svenskfödda föräldrar har väldigt stora problem i den marknadsskola som Patrick Reslow står bakom.

Den utvecklingen vill inte jag se. Jag vill se en ökad jämlikhet där alla barn oavsett bakgrund, akademisk eller nationstillhörighet, får en bra skolgång i Sverige.

(Applåder)

Anf. 31 JOSEFIN MALMQVIST (M) replik:

Herr talman! Pisaresultaten är minst sagt beklämmande. Resultaten i den senaste Pisamätningen visar att kunskapsresultaten rasar i Sverige. Det gör de både bland de elever som borde prestera i topp och bland de elever som halkar efter och som är absolut svagast. Många av dessa elever ha gått åtta år i en socialdemokratiskt styrd skola, och resultaten rasar.

Jag är förvånad över att Åsa Westlund inte här på något sätt kan ge uttryck för någon typ av ödmjukhet, självkritik eller självvrannsakan om vad som kan ha orsakat detta stora kunskapsras. Enda svaret vi får är att det handlar om friskolor. Men faktum är att Finland, som varken har friskolor eller ett skolpengssystem, rasar mer än Sverige i denna kunskapsmätning. Så det är helt uppenbart att det inte är svaret på frågan.

Jag vill därför igen ge Åsa Westlund en chans att svara på frågan. Varför rasar Sverige på detta sätt i den senaste Pisamätningen, enligt din mening?

Anf. 32 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Inte bara den här mätningen utan flera andra undersökningar visar att ojämlikheten i svensk skola har ökat sedan marknadsskolan infördes. Det ser jag och skolministern som en viktig del av förklaringen till de sämre Pisaresultaten.

Delar Josefin Malmqvist inte skolministerns analys av att marknadsskolan ändå är en viktig del av förklaringen till de tappade resultaten i svensk skola i Pisaundersökningen?

Anf. 33 JOSEFIN MALMQVIST (M) replik:

Herr talman! Vi ser att svensk skola är i stort behov av reformer. Vi behöver återupprätta kunskapsskolan och reformera lärarutbildningen, och vi behöver nya läroplaner. På område efter område genomför vi nu rejäla reformer, och så även när det gäller avarter inom friskoleområdet. Vi rättar till de problem som har funnits i årtal och som den tidigare socialdemokratiska regeringen inte orkat med att göra någonting åt. Nu tar vi tag i det.

Jag står kvar vid min fråga. Det är så uppenbart att Åsa Westlund fullkomligt blundar för alla de problem vi har i svensk skola. Flera skolforskare, exempelvis Gabriel Heller Sahlgren, har kommenterat Pisaresultaten. De har på område efter område konstaterat att det inte finns något stöd för att Sveriges tapp i Pisamätningen skulle ha någonting med friskolesystemet att göra.

Därför frågar jag Åsa Westlund igen: Har du någon analys av vad tappet beror på? Har du någon självkritik i och med att dessa elever har gått i en socialdemokratisk skola under hela sin skolgång?

Anf. 34 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Det är faktiskt helt fascinerande att det största partiet i regeringen inte delar skolministerns analys av vad som har gått fel i svensk skola. När skolministern fick frågor om hur resultaten i Pisaundersökningen kunde sjunka så här nämnde skolministern själv på presskonferensen marknadsiseringen av friskolorna. Men Moderaterna tycks inte dela den analysen.

Det jag tycker att Socialdemokraterna hade kunnat göra annorlunda är det arbete som jag har berömt regeringen för, nämligen att gå vidare med att reformera Björklunds läroplan. Den var för flummig. Det var för mycket fokus på reflekterande och analys. Jag välkomnar att regeringen nu tar det arbetet vidare för att fortare komma till rätta med de problem som det har skapat för svensk skola.

(Applåder)

Anf. 35 MATHIAS BENGTTSSON (KD) replik:

Herr talman! Vi har en skola där elever inte kan ta in tillräckligt med kunskap bland annat för att de blir störda på lektionerna. De blir inte bara störda av kompisar utan också av skärmar, mobiler, datorer och surfplattor. Mobiler stör också på rasterna och skapar otrygghet, och de ger mobbningsen en helt ny spelplan.

Fysiska läromedel minskar samtidigt i skolorna. Inläringen försvåras när man ska läsa på en skärm i stället för papper, och man får inte hela undervisningen samlad i en enda lärobok. Denna digitaliseringshysteri, om jag får använda det ordet, har pågått okontrollerat under alldeles för lång tid. Det gäller inte minst under de senaste åtta åren när Socialdemokraterna har styrt Sverige.

Jag tänkte fråga om ledamoten Åsa Westlund kan ge sin syn på det och om hon är självkritisk till att man lät utvecklingen fortgå. Jag vill även låta ledamoten få chansen att kommentera regeringens förslag om ett mobilförbud under hela skoldagen. Kommer Socialdemokraterna att ställa sig bakom det?

Anf. 36 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Nu har jag suttit någon mandatperiod längre än Mathias Bengtsson i riksdagen. Jag vet därför hur mycket kritik den socialdemokratiska regeringen fick från bland annat Mathias Bengtssons parti om att digitaliseringen av svensk skola gick för långsamt. Den skulle snabbas på. Man skulle snabbare få ut Ipadar och datorer i klassrummet. Det var under min första mandatperiod i riksdagen från 2014 fram till 2018.

Vi lyssnade kanske för mycket på Mathias Bengtssons parti och snabbade på utvecklingen. Men framför allt var det Liberalerna som vi samarbetade med under den följande mandatperioden som drev på i de här frågorna. Vår inställning har hela tiden varit att det är någonting som lärare och rektorer borde kunna ta ett större ansvar för.

Givetvis ska vi också ta in den nya forskning som finns. Där har vi kanske inte varit tillräckligt snabba, någon av oss, när det gäller att faktiskt ta in att barns och ungas hjärnor behöver mer lugn och ro för att kunna fokusera ordentligt på att lära sig läsa, räkna och skriva.

Anf. 37 MATHIAS BENGTSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, Åsa Westlund, för svaret!

Som jag uppfattar det är svaret att ledamoten är självkritisk till den politik som den tidigare regeringen förde när det gällde digitaliseringen och skärmarnas okontrollerade införande i klassrummen och korridorerna. Med tanke på den självkritiken undrar jag naturligtvis vad Socialdemokraterna driver för politik för att vrida tillbaka utvecklingen, så att skärmarna ska användas mindre och inte längre missbrukas.

Jag undrar också hur Socialdemokraterna ställer sig till regeringens förslag om mobilförbud under hela skoldagen för att öka koncentrationen och tryggheten och för att minska missbruket. Kommer Socialdemokraterna att ställa sig bakom det mobilförbudet?

Anf. 38 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag tänker att en stor del av självkritiken borde handla om att politiken inte ska springa före utan faktiskt se till att skolpolitiken vilar på forskning och beprövad erfarenhet. Det är det viktiga. Politiken hade inget stöd av vare sig forskning eller beprövad erfarenhet när det handlade om att digitaliseringen skulle genomföras snabbt. Tvärtom hade vi erfarenhet av en skola som faktiskt fungerade hyfsat bra.

Vi behöver inte gå in på alla saker, men det fanns alltså inget skäl att egentligen tro att digitaliseringen skulle leda till något som var väldigt mycket bättre. Nu ser jag väl en risk för att utvecklingen riskerar att slå över åt andra hållet och att politiken återigen tar på sig ansvaret att springa före, trots att det inte finns tillräcklig forskning eller vetenskapliga belägg för olika saker.

Exakt hur vi kommer att ställa oss i omröstningar i riksdagen får man se när kammaren behandlar förslagen och när vi har sett hur förslagen ser ut. Men jag tycker personligen att det är väldigt bra när rektorer och lärare enas om tydliga regleringar om att undvika mobiler under skoltid.

Anf. 39 PATRICK RESLOW (SD):

Herr talman! Sveriges uttalade målsättning måste vara att toppa varje internationell skolmätning, även Pisa. Dagens debatt visar emellertid att oppositionen står och stampar på samma ställe som de senaste tio åren. Det leder oss inte framåt.

Förväntningarna på elever i svensk skola måste vara höga. Det gäller även elever i utanförskapsområden, och det gäller även elever med utländsk bakgrund. Ordningsregler med tydliga konsekvenser är A och O för att skapa goda förutsättningar för kunskap.

I USA och Storbritannien finns ett koncept som kallas för no excuses, som präglas av stark lärarledd undervisning, disciplin, hårt arbete, skoluniform, specialundervisning, smågrupper och mycket höga förväntningar på eleverna. Resultaten är mycket goda. Detta är ett koncept som Sverige borde överväga att ta efter. Till den som efterlyser forskning och beprövad erfarenhet kan jag säga att detta är ett område som det verkligen har forskats kring. Det kan man ta del av. Men det räcker inte med detta.

Ett stort problem är också att vi har haft ett oproportionerligt elevinflytande över svensk skola. Detta måste helt klart minska. Det starka elevinflytandet är förödande för svaga elever i utanförskapsområden. I takt med att Skolinspektionen har blivit alltmer aktivistisk har även det lagstadgade elevinflytandet inneburit negativa konsekvenser för kunskapsuppdraget. Det är läraren och ingen annan som ska styra och se till att eleverna är väl förberedda för framtiden.

(Applåder)

Anf. 40 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Jag har ett par frågor till Sverigedemokraternas Patrick Reslow. En av dem handlar om det påstådda uttalandet från talarstolen tidigare om att nedgången i Pisamätningen skulle handla om elever med utländsk bakgrund. Jag vill påminna ledamoten om att vi hade Skolinspektionen hos oss i utbildningsutskottet bara precis före jul. De bekräftade gång på gång att så inte är fallet och att Sverigedemokraterna har fel. Sverigedemokraterna försökte ställa frågan på 17 olika sätt på utskottssammanträdet, tror jag, men de fick samma svar gång på gång: Nej, minskningen handlar inte om elever med utländsk bakgrund. Jag undrar varför Patrick Reslow fortsätter att sprida denna lögn.

Som en andra fråga undrar jag också hur den svenska skolan ska bli bättre med nedskärningar på mångmiljardbelopp. Hur blir det bättre av att lärare varslas i kommun efter kommun?

Anf. 41 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Daniel Riazat lyssnade nog inte riktigt på vad jag sa. Jag sa inget om nedgången jämfört med 2018, och det var ju detta som Skolverket svarade på när vi ställde frågor. Man jämförde 2022 med 2018, men det är alltså inte detta jag gör.

Jag säger att den utveckling vi har sett i landet beror på migrationen och att vi inte har lika bra kunskapsnivåer hos elever som är utrikesfödda som hos dem som är inhemskt födda. Mitt syfte med att säga detta är att vi måste trycka på för att ha höga förväntningar på alla elever, även de elever som bor i utanförskapsområden och även de elever som inte har minst en förälder som är född i Sverige. Jag vet inte om Daniel Riazat är av annan uppfattning. Det skulle vara intressant att höra.

Anf. 42 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Snacket om höga förväntningar kan alla ställa sig bakom, så vi kanske kan lämna det?

Det vi nu diskuterar handlar om det faktum att vi har ett marknadsskol-system som har försämrat den svenska skolan. Vi har haft en nedskärningspolitik under flera års tid, bland annat under de senaste två åren, där er budget har fått råda och lett till att det blir mindre resurser i skolan. Då gör

Sverigedemokraterna som de alltid gör och lägger problemet på människor med utländsk bakgrund.

Patrick Reslow kan jämföra med siffror, inte bara från 2018. Ni är säkert redan nere vid 1930 och jämför de siffrorna. Men det är inte det relevanta här.

Det relevanta är att Skolinspektionen har varit väldigt tydlig: Nedgången när det gäller Pisa handlar inte om att resultaten för elever med utländsk bakgrund har sjunkit. Tvärtom handlar det om att vi har ett ojämnt skolsystem, och detta säger OECD gång på gång. Vet Sverigedemokraterna bättre än Skolinspektionen och OECD tillsammans?

Anf. 43 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Jag håller med om en sak: Snacket om höga förväntningar kan vi lämna bakom oss. Nu lämnar vi snacket och går över till verkstaden. Men jag noterar att Daniel Riazat fortsätter att snacka.

Herr talmannen har säkert precis som jag en gång i tiden innehaft vinylskivor. Ibland hände det ju att pickupen fastnade mellan spåren. Då blev det vad man kallade för ett hack i skivan.

Det vi alltid hör i talarstolen från Daniel Riazat är ett hack i skivan: Allting är de fristående skolornas fel. Det är aldrig någon reflektion över vad Daniel Riazat som skolpolitiker har kunnat göra, vad han har kunnat lägga fram eller stödja för förslag, utan allting är de fristående skolornas fel.

Om det hade varit så enkelt hade vi inte stått med de problem vi nu diskuterar. Men när 15 procent av eleverna går i fristående skolor och resten av eleverna, 85 procent, går i kommunala skolor är det inte friskolornas fel att det ser ut som det gör, utan det handlar om något annat. Det måste snart också Daniel Riazat förstå.

(Applåder)

Anf. 44 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag tänkte ge mig på det något vanskliga att kliva in i Sverigedemokraternas värld och fundera lite grann på temat ”allt är invandringens fel”.

Ledamoten redogjorde från talarstolen för att de låga resultaten i Pisa beror på hur det ser ut på invandratäta ställen i Sverige. Ja, det är sant att de låga resultaten till stor del finns där. Samtidigt är det inte så konstigt. Jag är inte ett dugg förvånad. Om jag hade flyttat till Frankrike och skulle bli bedömd i fransk läsförståelse hade det inte gått så bra. Det skulle ha tagit några år innan jag var framme.

Jag skulle av ren nyfikenhet vilja fråga ledamoten om ett annat faktum. Det är ju så att barn till utrikesfödda i högre grad går vidare till högre utbildning än barn till svenskfödda föräldrar. Vad tänker ledamoten om detta faktum?

Anf. 45 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Anders Ådahl! Det är sant. Om man ser det rent proportionellt är det så. Det beror just på att gruppen elever med utländsk bakgrund är väldigt spridd. Det är alltså en väldigt omfattande grupp. Också Pisarapporten säger att det är väldigt stora skiftningar i just den gruppen.

Men det tar inte bort ansvaret från dem som har skapat denna situation. Vi har haft en migrationspolitik som har inneburit en väldigt hög invandring till skolorna. Och man har sedan inte lyckats ha de förväntningar på eleverna som krävs och de insatser som krävs för att de ska kunna ta del av den svenska skolan generellt. Detta måste vi se till att ha. Vi kan inte bara lämna allting vind för våg.

När det gäller att ledamoten skulle bli bedömd annorlunda i Frankrike kan jag säga: Ja, så är det även i Sverige. Elever som har utländsk bakgrund har lägre kunskapsnivåer än elever med inhemsk bakgrund.

Anf. 46 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Patrick Reslow! Jag ska gå vidare på samma tema. Jag lyckades komma över ett exemplar av den finska tidskriften *Läraren*, där det står: Utförsbacken i Pisa blir allt brantare för Finland. Det står också att Finland störttycker i Pisa 2022-undersökningen och att raset är historiskt.

Samtidigt vet vi att Finland är ett land som har tagit emot mycket färre migranter än Sverige och som har mycket lägre invandring än Sverige.

Nu befinner sig Finland och Sverige på samma nivå i Pisaundersökningen. Ledamotens ingång är att allt är invandringens fel. Hur resonerar då ledamoten just kring Finlands resultat visavi Sveriges?

Anf. 47 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Det finns likheter med Sverige. Jag tycker att det är viktigt att man jämför lika med lika. Sverige går bättre än Finland 2022 – det ser man om man jämför lika med lika. Svenska elever med inhemsk bakgrund presterar alltså bättre än finska elever. Varför är det så? Jo, så är det för att Finland har vänt ryggen åt den skolpolitik som var så framgångsrik under väldigt många år. Detta är inte något som har hänt mellan 2018 och 2022, utan detta har kanske ägt rum under en tioårsperiod. Man har monterat ned den starka auktoriteten för lärarna och disciplinen i klassrummen. Man har efterliknat Sverige rätt mycket.

Jag kan dela Anders Ådahls åsikter ganska långt och tycker att han har rätt i många analyser. Därför är det besvärande att Anders Ådahl väljer att tillhöra vänstergänget i stället för att komma över till vår sida i politiken och se till att skapa förutsättningarna för svenska elever.

Anf. 48 JOSEFIN MALMQVIST (M):

Herr talman! Den senaste Pisaundersökningen bekräftar det som tidigare mätningar visat. Kunskapsnivåerna faller i svensk skola – både bland de elever som borde prestera i topp och bland de elever som har det tuffast. Samtidigt stiger betygen i svensk skola. Detta visar om något på omfattningen av den problematik som vi behöver hugga tag i för att få ordning på svensk skola igen.

Pisaundersökningen visar att den socialdemokratiska skolpolitiken har misslyckats. Den politiken måste nu få ett slut. Det är en politik som går ut på att alla ska passa in i samma mall. Vi ska inte ha resursskolor eller obklasser för de elever som riskerar att halka efter. Vi ska inte heller ha spetsklasser för dem som behöver ytterligare stöd och stimulans för att gå fortare fram. Alla ska tryckas in i samma mall.

Det här resultatet bekräftar att den politiken inte fungerar. Det måste nu bli ett slut på flum, otydliga kunskapskrav, stök och brist på studiero. Nu gör vi upp med den misslyckade politiken.

I Moderaternas skola är alla elever viktiga. Var och en ska få möjlighet att växa utifrån sina förutsättningar. Därför är vi nu glada att vi kan lägga om politiken och få en helt ny inriktning. Detta grundar sig i det som flera av oss har varit inne på i debatten: höga förväntningar. Det måste vara starten. Det handlar om höga förväntningar som på riktigt innebär att vi förväntar oss att var och en ska få möjlighet att växa utifrån sina förutsättningar.

Vi gör nu om på område efter område för att möta detta. Det handlar, som skolministern varit inne på, om fler läroböcker och om mer undervisningstid i de lägre årskurserna. Det handlar om att reformera lärarutbildningen och om en ny kunskapssyn i läroplanerna. Och vi gör upp med betygsinflationen för att vi åter ska få ett reellt mått på kunskap i Sverige.

Med detta, herr talman, tackar jag för ordet. Jag ser fram emot att få fortsätta att driva igenom reella reformer för att få ordning på svensk skola igen.

(Applåder)

Anf. 49 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! År 2015 var Josefin Malmqvists föregångare som utbildningspolitisk talesperson för Moderaterna, Camilla Waltersson Grönvall, väldigt upprörd. Tillsammans med övriga allianspartier krävde Waltersson Grönvall att digitaliseringen av svensk skola skulle gå mycket fortare. Genom en nationell strategi skulle datorer och plattor snabbare spridas och användas i klassrummen, och det var väldigt bråttom. Annars skulle Sverige halka efter.

Jag hörde inte att Josefin Malmqvist sa något om hur skadligt det är med skärmar i skolan – det brukar skolministern inkludera i sina anföranden. Därför vill jag fråga Josefin Malmqvist: Delar Malmqvist och Moderaterna Malmqvists företrädares uppfattning – att det behövs mer och snabbare digitalisering i svensk skola? Eller delar Josefin Malmqvist regeringens och skolministerns uppfattning, och var det i så fall tur att Moderaterna inte fick igenom sin politik 2015?

Anf. 50 JOSEFIN MALMQVIST (M) replik:

Herr talman! Tack, Åsa Westlund, för frågan! Till skillnad från Åsa Westlund och Socialdemokraterna är vi från Moderaternas sida beredda att ompröva politiken. När det gäller digitalisering i svensk skola är vi tydliga med att vi tycker att det är professionen som ska bestämma. Det är inte politiken som ska detaljstyra hur undervisningen ska gå till i klassrummet. Men den ska ske med grund i evidens och beprövad erfarenhet. Det är grunden för vår politik. Det är också det som är grunden i de beslut som regeringen nu gemensamt tar. Vi har kastat Socialdemokraternas tidigare digitaliseringsstrategi i soptunnan för att vi menar att det bör vara forskning, evidens och beprövad erfarenhet som ska ligga till grund för politiken.

Nu när jag har chansen vill jag passa på att återigen fråga Åsa Westlund hur det kommer sig att Åsa Westlund fortfarande inte kan idka någon typ av självkritik trots att Pisaresultatet, som vi diskuterar här i dag, är ett resultat av socialdemokratisk skolpolitik. Kan inte Åsa Westlund i någon del se att Socialdemokraterna har ett ansvar för de resultat vi nu ser i svensk skola?

Anf. 51 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag har redan tidigare i denna debatt sagt att jag kan tycka att vi borde ha gått ännu snabbare fram med att göra upp med Jan Björklunds läroplan. Det var för mycket flum. Det var för mycket relativiserande och för lite faktakunskaper. Detta har jag redan sagt.

Det jag inte kan be om ursäkt för är att vi har drivit den politik som vi står för – vi behöver göra upp med marknadsskolan. Det är Josefin Malmqvists parti som år efter år har förhindrat varje reform på det området och som fortfarande står bakom att man ska prioritera några få friskoleägares möjlighet att gå med vinst framför vad som är bäst för elever och lärare. Det kan inte jag ta ansvar för, utan det får Josefin Malmqvist göra själv.

Jag tycker att det har varit intressant i dag. Vi har sett flera exempel på skillnader mellan Moderaternas och Liberalernas uttryckssätt när det gäller skolan. Men jag vill ställa den avgörande frågan: På vilket sätt, enligt Josefin Malmqvist, blir skolan bättre av att staten minskar sitt ansvar med motsvarande 3 000 lärartjänster i den statliga finansieringen? På vilket sätt stärker det svensk skola? På vilket sätt förbättrar det Pisaresultatet?

Anf. 52 JOSEFIN MALMQVIST (M) replik:

Herr talman! Det är beklämmande att Åsa Westlund, trots flera chanser här framme, fortsätter i samma gamla hjulspår. Vi hör inget om Socialdemokraternas ansvar trots att dessa elever de senaste åtta åren har gått i svensk skola under ledning av Socialdemokraterna. Jag undrar verkligen vad dessa elever och deras föräldrar tycker om Socialdemokraternas brist på ansvarstagande. Jag måste säga att det är häpnadsväckande.

Om vi ska ägna oss åt lite historieskrivning, som verkar vara Åsa Westlunds favoritämne här i dag, var det faktiskt en socialdemokratisk och inte en moderatledd regering som fattade beslut om att höja skolpengen så att friskolor och kommunala skolor fick lika stor skolpeng. Men i grunden tycker jag nog att det handlar om att Åsa Westlund, och jag som företrädare för Moderaterna, får ta ansvar för den politik som vi driver här i dag, och då kvarstår frågan.

Jag ser en brist på ansvarstagande och en brist på reella reformer från Socialdemokraternas sida. I stället för att faktiskt ta ansvar säger man att allt är någon annans fel. Det är häpnadsväckande.

(Applåder)

Anf. 53 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Låt mig läsa några mediecitater från de senaste åren.

”Friskola i Åkersberga lägger ned – med några veckors varsel”

”Friskola i Söderköping läggs ner – ’Djupt bedrövade och ledsna’”

”Kaosskolan läggs ned: Böter hängde över verksamheten”

”Frågetecken när ännu en friskola läggs ner”

Prot. 2023/24:55
16 januari

*Särskild debatt med
anledning av resultatet
i den senaste Pisa-
undersökningen*

”Friskola blir av med tillståndet – läggs ner”

”Friskola lägger ner med kort varsel – barn placeras om”

Detta är bara ett urval av hundratals eller tusentals katastrofrubriker från olika kommuner, kopplade till privatskolor.

Vilka är då ansvariga för att städa undan privatskolornas problem när de lägger ned sina skolor efter att ägarna tagit ut sina mångmiljonvinster? Svaret är kommunerna, det vill säga skattebetalarna. Det får de dock ingen kompensation för.

Då kan man tänka sig att den svenska regeringen ska stötta förslag eller ta fram lagar som ger en större andel resurser till den kommunala skolan som har en större skyldighet och ansvar. Men svaret är nej.

Då kan man tänka sig att den svenska regeringen ska tillskjuta större generella statsbidrag till kommunerna. Men svaret är återigen nej.

Enligt denna regering ska Pisamätningarnas resultat förbättras genom sänkt skatt för de rika. Läskunnigheten ska förbättras genom längre fängelsestraff och rasistiska angiverilagor. Enligt denna regering ska mattekunskaperna öka genom att tusentals lärare varslas runt om i kommunerna.

Så här kan inte den svenska skolan styras. Det är inte värdigt det svenska folket. Det är inte värdigt barnen och eleverna. Vid nästa val måste den svenska marknadsskolan såväl som den svenska marknadsregeringen bort!

(Applåder)

Anf. 54 ANDERS ÅDAHL (C):

Herr talman! Vi behöver prioritera skolan. Vi behöver prioritera i statsbudgeten och inte skära ned. Pisaresultaten ger oss svart på vitt: Prioritera skolan!

Vi behöver skapa stabilitet i skolan, inte dutta och plutta med riktade statsbidrag och detaljstyrning som skapar mer administration än nytta. Vi behöver i stället utveckla styrningen, där grunden är tillit till professionen, till våra lärare och rektorer. Decentralism är att ge läraren makt och möjligheter. Vi behöver ge lärare och rektorer förutsättningar att ställa krav i skolan och forma en miljö som leder till studiero och goda kunskapsresultat.

Men allt detta räcker inte. Det finns en flicka som går i åttan. Hon har betyget F i några ämnen. Hon är underkänd. Hennes självbild är att hon är oönskad, värdelös och meningslös. Hon jämför sig med andra, och pressen som vilar på flickans axlar är omätbar: Hon är värdelös.

Denna flicka, som bara är ett barn, är fast i ett betygssystem där 15 procent är underkända. Skolans roll är att bygga kunskaper och förmågor, men betygssystemet leder i stället till kraschade unga flickor och pojkar. På andra sidan katedern står en lärare som ser flickan och som vet vilken utslagning det leder till om man sätter ett F.

Lärares dilemma är orimligt. Vi kan inte ha ett sådant betygssystem. Abstrakta betygskriterier och en skarp gräns fungerar inte tillsammans. Kunskaper och krav – ja. Utslagning – nej.

Herr talman! Det är i skolan vårt samhälle börjar. Där ska vi inte skapa problem framåt. Prioritera skolan! Det gör vi.

(Applåder)

Anf. 55 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Nu blev jag lite konfunderad, för i Anders Ådahls första anförande pratade han mycket om höga förväntningar och att höga förväntningar ger resultat. Men nu står Anders Ådahl och säger att det är någon flicka som har fått betyget F och känner sig oönskad och värdelös. Då tycker jag att man har fel ingångsvärde avseende höga förväntningar.

Höga förväntningar kan inte heller vara orimliga krav utan ska vara just förväntningar, och lärarens roll är att leda en till rätt plats. Men att avskaffa betyget F och därmed säga att vi inte ska ha någon lägstanivå som garanterar vissa kunskaper är ganska drastiskt. Hur hänger detta samman med att ha höga förväntningar på elever?

Anf. 56 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Patrick Reslow! Kanske är det så att ledamoten Reslow inte har träffat någon grabb eller tjej som sitter där med betyget F och inte orkar gå till skolan på morgonen, eftersom självbilden är att man är värdelös och inte önskad av samhället.

Jag sa att förväntningar och krav ska vi ha. Men vi ska samtidigt se till att inte skapa utslagning. Det som händer med en elev som får betyget F, som blir utslagen och som samhället faktiskt säger nej till, är att gängen står på andra sidan och säger ”Kom till oss i stället!”.

Att slå ut unga pojkar och flickor så att gängen fångar upp dem i stället kan väl inte vara någonting som Sverigedemokraterna tycker är en bra lösning. Då är det väl bättre att vi har ett betygssystem som faktiskt klarar av att både ställa höga krav och skapa förväntningar i klassrummet och att inte slå ut våra unga.

Anf. 57 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Nu är väl kanske inte riksdagen ett ställe där man står och pratar om egna erfarenheter, men jag har själv haft elever som har befunnit sig på F-gränsen, så jag vet mycket väl vad det här handlar om.

Det är inte så att betyget F kommer som en blixtnedslag från en klar himmel, utan detta är någonting som man arbetar med kontinuerligt under resans gång. Det är inte heller så att betyget F innebär att man inte kan gå vidare i studier, så att alternativet skulle vara att hamna i något kriminellt gäng handlar om något helt annat. Det är ju ett personligt val man i så fall gör, och det har inget med betyget F att göra.

Det som kommer att hända om du har betyget F i fel ämnen är att du kanske kommer att gå gymnasiets individuella program och där ta igen vad du har tappat. Jag tycker att vi för fram fel signaler om vi säger att betyget F låser eleverna för all framtid. Jag har hört många säga det; jag tycker att det är fel.

Anf. 58 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på ledamoten och de frågor han ställer här blir det uppenbart att vi gör olika bedömningar av situationen i klassrummet och av hur de här unga pojkarna och flickorna upplever sin situation.

Jag har pratat med otroligt många lärare och läst rapporter som beskriver hur den psykiska ohälsan ökar. När 15 procent av våra elever faktiskt inte blir godkända utan samhället säger att de inte är välkomna utan får stå utanför, då tycker jag att vi har skapat ett betygssystem som inte är bra.

Vi kan inte ha ett betygssystem som leder till att unga mår så dåligt och drabbas av psykisk ohälsa. Hellre kan vi reformera betygen E och F och se över dem så att vi klarar av att ställa krav och ha höga förväntningar utan att slå ut elever. Det är vårt förslag.

(Applåder)

Anf. 59 MATHIAS BENGTTSSON (KD):

Herr talman! Tekniken har medfört många stora framsteg och möjligheter, men flera av orsakerna till barns och ungas hälsoproblem tycks faktiskt börja och sluta med skärmarnas ständiga flöde. Barns tillgång till skärmar dygnets alla timmar har sammanfallit med ökad oro, ångest, stress och självskadebeteende. En tredjedel av Sveriges 14-åringar tillbringar över fem timmar om dagen utanför skoltid med att sitta stilla framför en skärm. Det leder till brist på sömn, rörelse, relationer och mening. Och de negativa digitala effekterna av skärmarna är många.

Hur påverkar det här skolresultaten, med tanke på att det är skolan vi debatterar? Den spinnande Tiktokhjärnan, som ständigt letar efter nya och snabba kickar, väljer bort att läsa längre texter, och den prioriterar ned svårare uppgifter.

Elever får allt svårare att göra sina läxor när det tråkiga draggländet konkurrerar med all världens underhållning inom en armlängds avstånd. Bara ett av fem barn gör sina läxor utan digital distraktion.

Dessutom har vi tvingat in skärmarna i förskolan och i skolan – för att vi är moderna. Det har rätt en digitaliseringsiver i skolan, där allt digitalt i modernitetens namn har ansetts vara bra – oavsett innehåll. Men, herr talman, den tiden är förbi.

Skolan behöver färre skärmar och fler fysiska läromedel, färre distraktioner och mer mobilförbud, färre snabba kickar och mer tråkigt dragglände.

Skärmar som används till fel saker hör helt enkelt inte hemma i den svenska skolan. För de allra yngsta eleverna borde skärmarna över huvud taget bara förekomma i undantagsfall. Fokus ska vara på räkning, skrivning och att orka läsa längre texter. Elever behöver lyfta blicken och lära sig grunderna utan skärmar.

(Applåder)

Anf. 60 CAMILLA HANSÉN (MP):

Herr talman! Vad är det nu som behöver göras?

Om man vill skapa snabba förändringar i svensk skola finns en enda bärande förutsättning, nämligen att skickliga lärare behöver tillräckligt med tid för sina elever. Då behöver vi stoppa nedskärningarna i skolan, lämna marknadsskolan bakom oss och se till att alla elever får den utbildning de har rätt till.

Rebellrektorn i Ragunda, som hon kallas, vägrar säga upp de extra resurserna som hennes elever behöver. För detta har hon fått en erinran från arbetsgivaren. Hon står för att ge sina elever den undervisning de behöver, som proportionellt bedöms vara den undervisning de behöver. Hon står upp för skollagen, och framför allt står hon upp för sina elevers rätt till utbildning. Men hon får en erinran för att inte sköta sitt jobb. Så kan vi inte ha det.

Varför verkar regeringen förvånad över försämrade resultat när det gäller att läsa, skriva och räkna? Det här är en oro som har funnits länge, och vi har gjort insatser för att stävja oron. Det här är allvarligt, och jag tror att alla här tar frågan på yttersta allvar. Det finns nu en läsa-skriva-räkna-garanti, som trädde i kraft för några år sedan. Problemet är att när lärarna använder kartläggningmaterialet och säger var det behövs tidiga insatser får de nej eftersom pengarna inte finns. Vi här har redan bestämt att det ska göras tidiga insatser, men det finns inte pengar.

Låt mig sammanfatta: Nedskärningarna i skolan måste stoppas. Nej, det är inte kommunerna som prioriterar fel när regeringen väljer att inte kompensera för ökade kostnader.

Marknadsskolan måste slopas. Den sliter isär det svenska utbildnings-systemet. Vi behöver fokusera på elevernas rätt till utbildning.
(Applåder)

Anf. 61 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Jag har en kort och enkel fråga till Camilla Hansén: Kan Camilla Hansén och Miljöpartiet tänka sig att stödja ett statligt huvudmannaskap för skolan?

Anf. 62 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet vill att staten ska ta ett större ansvar för finansieringen av skolan, men inte förstatliga skolan.

Anf. 63 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Då fick vi svaret svart på vitt; man klagar på nedskärningar, men man går inte in på att kommunerna gör olika prioriteringar och har olika budgetar och att skolkostnaden skiljer sig enormt från kommun till kommun. Man är inte beredd att säga att det ska vara ett statligt huvudmannaskap; det vill säga man ser inte skogen för alla träd.

Menar Miljöpartiet allvar med att pengar är viktiga? Jag anser inte att pengar alltid är det viktigaste. Det finns många exempel inte minst i min hemkommun där pengar stoppas in i skolan, men det leder inte till något resultat. Om det inte sker en uppföljning av kraven på vad pengarna ska gå till blir det inte något resultat.

Jag kan inte förstå hur man inte ser skogen för alla träd utan bara klagar på nedskärningar, och samtidigt anser man inte att staten ska ta ett huvudansvar utan hävdar att staten gör fel.

(Applåder)

Anf. 64 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Herr talman! Jag sa att staten ska ta ett större ansvar för skolans finansiering. Det betyder till exempel något som är enkelt och aktuellt nu, nämligen att när ett helt samhälle drabbas av ökade kostnader på grund av pandemi och krig ser en stat som har ganska bra med pengar i plånboken till att skolan inte drabbas. Det är vad en stat borde göra.

Utöver detta ska vi använda det som förr i tiden kallades statsbidrag för likvärdighet och kunskap, men regeringen har nu strukit begreppet likvärdighet. Detta ska användas för att bygga ut ett sektorsbidrag så att det blir en trygg finansiering från staten till skolan.

Det ska inte vara så att fler rektorer ställs inför att antingen bryta mot lagen eller att – om de hävdar att lagen ska gälla – förlora jobbet. Det är helt orimligt.

Anf. 65 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag tackar för debatten.

Jag är helt övertygad om att alla partier i kammaren faktiskt måste idka lite självrannsakan i frågan. Pisaresultaten är ett resultat av åtta år av socialdemokratisk och miljöpartistisk skolpolitik. Likväl är jag naturligtvis beredd att erkänna att det finns problem i skolan som mina tidigare företrädare har skapat.

Vi måste göra något åt betygssystemet och läroplanerna. Vi måste öka den statliga styrningen, och vi måste minska lärarnas administrativa börda. Vi måste sätta stopp för en ogenomtänkt digitalisering, och vi måste skapa en nationell skolpengsnorm. Vi måste förändra problemen med friskolesystemet.

Men detta kräver att samtliga partier i kammaren är beredda att ta lite ansvar för det som de under åtta år har varit ansvariga för.

(Applåder)

Den särskilda debatten var härmed avslutad.

§ 2 Förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:

Yrkandet om misstroendeförklaring mot statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

Förste vice talmannen meddelade att prövningen av yrkandet skulle äga rum *onsdagen den 17 januari kl. 9.00*.

§ 3 Justering av protokoll

Protokollen för den 1, 4–8, 11–15 och 18–21 december justerades.

§ 4 Anmälan om ersättare

Förste vice talmannen anmälde att *Kent Kumpula* (SD) skulle tjänstgöra som ersättare för *David Perez* (SD) under tiden för hans ledighet den 1 april–31 augusti.

§ 5 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Ulla Andersson* avsagt sig uppdraget som suppleant i riksbanksfullmäktige.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Förste vice talmannen meddelade att Ali Esbati anmäls som suppleant i riksbanksfullmäktige.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i riksbanksfullmäktige

Ali Esbati

§ 7 Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 18 januari kl. 14.00.*

§ 8 Meddelande om särskild debatt med anledning av det höga antalet dödsolyckor i arbetslivet

Förste vice talmannen meddelade att på begäran av Vänsterpartiets partigrupp skulle en särskild debatt om det höga antalet dödsolyckor i arbetslivet anordnas *onsdagen den 17 januari kl. 16.00.*

Från regeringen skulle statsrådet Paulina Brandberg (L) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om särskild debatt med anledning av det höga antalet dödsolyckor i arbetslivet

Måndagen den 11 december omkom fem personer i en hissoolycka på en byggarbetsplats i Sundbyberg, norr om Stockholm. Därmed uppgår antalet dödsolyckor i arbetslivet hittills under 2023 till 59 personer (inkluderat anställda i utländska företag som verkar i Sverige). Det är den högsta siffran sedan 2011.

Vänsterpartiet ser mycket allvarligt på denna negativa utveckling. Vi kan aldrig acceptera att människor dör till följd av sitt arbete. Varje dödsfall är ett misslyckande för arbetsgivaren och samhället. Varje person som mister livet på jobbet innebär en tragedi för familj, släkt och vänner.

För att vända utvecklingen krävs kraftfulla åtgärder från samhällets sida. Samhället förväntar sig att alla som förmår arbeta för sitt uppehälle. Det måste då vara självklart att ta ett gemensamt samhällsligt ansvar för att arbetsmiljön är dräglig och att risker för olyckor och död systematiskt arbetas bort.

Mot bakgrund av detta begär Vänsterpartiet att en särskild debatt ska hållas i riksdagen. Debatten ska ge ansvarigt statsråd och företrädare för partierna en möjlighet att redogöra för vilka åtgärder som bör vidtas för att stoppa döden på jobbet.

Stockholm den 13 december 2023

Samuel Gonzalez Westling

Gruppledare Vänsterpartiet

§ 9 Meddelande om namnändring

Förste vice talmannen meddelade att Amalia Rud Pedersen (S) ändrat namn till *Amalia Rud Stenlöf*.

§ 10 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2023/24:316

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:316 Extra stöd till barn i samhällsvård
av Marcus Wennerström (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 8 februari 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 21 december 2023

Socialdepartementet

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Enligt uppdrag

Andreas Krantz

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:318

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:318 Ökande arbetslöshet och kvalificerad arbetskraftsbrist
av Serkan Köse (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 2 februari 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 20 december 2023

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Pehrson (L)

Enligt uppdrag

Kerstin Bynander

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:329

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:329 Effektivisering av arbetsmarknadspolitiska medel
av Serkan Köse (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 2 februari 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 2 januari 2024
Arbetsmarknadsdepartementet
Johan Pehrson (L)
Enligt uppdrag
Kerstin Bynander
Expeditionschef

Prot. 2023/24:55
16 januari

Interpellation 2023/24:337

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:337 Sprängdåden i Hässelby
av Kadir Kasirga (S)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 2 februari 2024.

Stockholm den 11 januari 2024

Justitiedepartementet
Gunnar Strömmer (M)
Enligt uppdrag
Jenny Kvarnholt
Expeditionschef

§ 11 Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2023/24:FPM23 Rekommendation om mobilitet i utbildningssyfte
COM(2023) 719 till utbildningsutskottet

2023/24:FPM24 Förslag till förordning om inrättandet av en EU-talangreserv
COM(2023) 716 till socialförsäkringsutskottet

2023/24:FPM25 Meddelanden, rapport och rekommendation för den europeiska planeringsterminen – höstpaketet 2024
COM(2023) 900, COM(2023) 901, COM(2023) 902, COM(2023) 904, COM(2023) 903
till finansutskottet

2023/24:FPM26 Beslut om inrättande av en ständig kommitté för skogsbruk
COM(2023) 727 till miljö- och jordbruksutskottet

2023/24:FPM27 Förordning om en övervakningsram för resilienta europeiska skogar
COM(2023) 728 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 12 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till näringsutskottet:

RiR 2023:27 Business Sweden – styrningen av Sveriges export- och investeringsråd

§ 13 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner
2023/24:57 och 62 till justitieutskottet

EU-dokument
COM(2023) 777 till justitieutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 7 mars*.

§ 14 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Konstitutionsutskottets betänkanden
2023/24:KU5 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen
2023/24:KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

§ 15 Svar på interpellation 2023/24:292

Förste vice talmannen meddelade att energi- och näringsminister Ebba Busch (KD) var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2023/24:292 av Hanna Westerén (S) om förändrat målår för ny gotländsk energiförbindelse. Interpellationen skulle besvaras vid ett senare tillfälle.

§ 16 Svar på interpellation 2023/24:311

Förste vice talmannen meddelade att energi- och näringsminister Ebba Busch (KD) var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2023/24:311 av Christofer Bergenblock (C) om den havsbaserade vindkraften i Halland. Interpellationen skulle besvaras vid ett senare tillfälle.

*Svar på
interpellationer*

§ 17 Svar på interpellation 2023/24:288 om skolsituationen för elever med NPF

Anf. 66 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):
Herr talman! Linus Sköld har frågat mig hur jag ska se till att elever med neuropsykiatriska diagnoser får samma chans som andra att klara skolan.

Alltför många elever får inte tillgång till effektiva stödinsatser i rätt tid. Det gäller även elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF. Skolorna behöver därför få bättre förutsättningar att möta elevernas

behov av stödinsatser. Stödet måste också sättas in tidigare än i dag. För att stötta skolorna i detta arbete genomför regeringen bland annat stora satsningar för att ge skolorna bättre möjligheter att anställa fler speciallärare och inrätta fler särskilda, mindre undervisningsgrupper. För att åtgärda bristen på speciallärare ser vi också till att fler kan utbilda sig till speciallärare.

Det är också nödvändigt att vi ser över dagens kursplaner och betygskriterier. Eftersom det finns en stor variation när det gäller kognitiva förutsättningar inom respektive skolforms målgrupp behöver de kunskapsmässiga krav som ställs, särskilt för betyget E, vara rimliga sett i relation till hela skolformens målgrupp, däribland elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Vi vet att NPF också kan vara en riskfaktor för långvarig skolfrånvaro om eleverna inte får rätt stöd. Därför förbättrar regeringen huvudmännens möjligheter att stärka samverkan mellan skola och socialtjänst och öka närvaron för eleverna genom satsningen på skolsociala team.

Utredningar och rapporter vittnar om att skolfrånvaro utgör ett stort problem. Samtidigt är kunskapen om omfattningen av frånvaron bristfällig. Regeringen har därför nyligen fattat beslut om kommittédirektiven *Varaktigt förbättrad trygghet och studiero i skolan* (dir. 2023:154).

I utredningens uppdrag ingår att lämna förslag om ett nationellt frånvaroregister som kan möjliggöra systematiska uppföljningar på flera olika nivåer och där bland annat aspekter som rör NPF särskilt ska beaktas. Utredningen ska även föreslå åtgärder som säkerställer att nolltolerans råder mot alla former av trakasserier och kränkande behandling, inklusive mobbning, i skolan bland annat mot bakgrund av att barn och unga med NPF utsätts för trakasserier.

Det är också viktigt att lärare ges goda förutsättningar att ge ett effektivt stöd till elever med NPF. Regeringen har tidigare i år tillfört medel och gett Statens skolverk och Specialpedagogiska skolmyndigheten i uppdrag att stärka stödet till barn och elever med NPF.

Vidare behöver möjligheterna att följa upp hur det går för elever med funktionsnedsättning i skolan vara goda. Utredningen om mer kunskap om barn och elever med funktionsnedsättning i skolväsendet redovisade sitt betänkande den 15 december, och förslagen bereds nu inom Regeringskansliet.

Anf. 67 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Föräldranätverket Rätten till utbildning har samkört statistik från Socialstyrelsen och SCB för att få fram uppgifter om hur skolan fungerar för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Herr talmannen undrar förstås hur det gått, och svaret är: inte så bra.

Var tredje elev med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar går ut nian utan behörighet till gymnasiet. Detta kan jämföras med elever som inte har en sådan diagnos, där 12 procent går ut utan behörighet till gymnasiet. Det är alltså nästan tre gånger så vanligt att elever med NPF inte blir behöriga efter grundskolan.

Genomsnittligt meritvärde för gruppen med NPF är 159 poäng, att jämföra med 235 för dem som inte har en NPF-diagnos. Detta får ödesdigra konsekvenser. Det finns nämligen också uppgifter om självmordsfrekvens i elevunderlaget. Gruppen med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar,

som utgör 11,4 procent av den undersökta kohorten, svarar för nästan vartannat självmordsförsök.

Man kan förstå att det måste vara förfärligt att gå i en skola som ställer krav på att man ska klara av saker i en miljö som gör funktionsnedsättningen till ett hinder. Konsekvenserna syns i resultaten, i problematisk frånvaro, som ministern pekade på, och i hur den psykiska ohälsan bland unga skenar.

När uppgifterna presenterades fick Lotta Edholm tillfälle att kommentera dem i Sveriges Radio. Då hänvisade hon till den utredning om trygghet och studiero som regeringen har tillsatt. För det första innehåller nämnda utredning en lång rad idéer om repression, det vill säga bestraffning, men inga idéer om hur stök och otrygghet ska förebyggas. För det andra kan väl inte trygghet och studiero vara det enda svaret på hur elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska få samma chans att klara skolan. Det är därför vi har denna debatt i dag.

När Lotta Edholm i dag får tillfälle att lägga ut texten lite mer om hur hon ska göra för att elever med NPF ska få samma chans svarar hon att hon satsar stort på att skolor ska ha bättre möjligheter att anställa fler speciallärare. Men när man granskar det påståendet kan man konstatera att den statliga pengan till skolan i år räcker till 3 000 färre lärartjänster än under vårt sista regeringsår, 2022. På det viset blir det inte fler speciallärare.

När det därutöver gäller kommunernas huvudansvar att finansiera skolan underfinansierar regeringen kommunerna ordentligt. Konsekvenserna av dessa neddragningar visar sig tydligt. Det är 13 kommuner som har höjt skatten vid årsskiftet. Var tredje kommun gick med underskott 2023, och 2024 väntas bli värre.

Finansministern sa i höstas: Budgetera med underskott! Det finns kommuner som har gjort det. Min grannkommun hemma, Piteå, är ett exempel. Det budgeterade underskottet är 116 miljoner, och ändå kan man läsa i lokaltidningen om förvaltningens oro för att pengarna och resurserna inte ska räcka till stödet för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Hur ska det då gå i kommuner där lokalpolitikerna inte kan, vill eller vågar följa finansministerns uppmaning?

Var tredje elev med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar blir inte gymnasiebehörig. Elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har 76 poäng lägre genomsnittligt meritvärde. Detta får ödesdigra konsekvenser. Vad ska vi, bortom nedskärningar och repressiva förslag, göra åt detta, skolministern?

Anf. 68 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag delar helt Linus Skölds oro över dessa elever och deras möjligheter att klara den svenska skolan. Vi har under en lång följd av år trott att svaret på alla frågor är inkludering och inte förstått att en del av dessa elever behöver exempelvis betydligt mindre undervisningsgrupper och fler speciallärare än andra elever. Jag är helt övertygad om att det synsättet måste förändras innan vi kan komma till rätta med dessa problem.

Men jag är lite förvånad över att Linus Sköld inte tycker att utredningen om trygghet och studiero är viktig utan att allt bara handlar om repression. Inga elever drabbas sannolikt så hårt av att det är rörigt i klassrummet som elever som har svåra koncentrationssvårigheter, till exempel. Vi vet att elever som har NPF-diagnoser drabbas av mobbning i större ut-

sträckning än andra elever. Därför är det viktigt att det finns ordningsregler och att skolans personal – lärare, rektorer och så vidare – känner ett starkt stöd i ryggen när man försöker upprätthålla de ordningsregler vi har kommit överens om.

Det är också viktigt att veta hur stor frånvaron är i svensk skola. Det är därför den här utredningen också ska lägga fram ett förslag om ett nationellt frånvaroregister. Vi vet nämligen att många av dessa barn är hemmasittare.

Vi kommer också redan nu, under 2024, att ge ett uppdrag som handlar om att kartlägga elevfrånvaron 2024 för att se om den har ökat eller minskat. Detta är en uppföljning av en tidigare utvärdering som gjordes för några år sedan.

Vi måste också se över läroplanerna, som vi har diskuterat tidigare. För en del elever är det näst intill omöjligt att uppnå betyget E för att kraven är ställda på ett sådant sätt att de helt enkelt inte förmår detta. Det måste vi göra något åt.

Vi måste göra något åt betygssystemet, som också är väldigt stressande för att man inte riktigt vet vad det är man ska åstadkomma.

Jag tror att utredningen om trygghet och studiero är väldigt viktig, inte minst för de elever som har NPF-diagnoser. Vi vet nämligen att ett stökigt klassrum, där man dessutom inte riktigt vet vad det är man ska göra och det kanske finns kompisar som är elaka mot en, är ett stort problem.

Anf. 69 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! För mig blir det svårt att följa ministerns logik. Under decennier har ministern och hennes partikamrater slagit på oss socialdemokrater och försökt tillskriva oss uppfattningen att vi vill sänka kraven, när vi har sagt att vi vill undersöka om det underkända betygssteget leder till negativa, potentiellt livslånga, konsekvenser. Nu står ministern här och säger att hon vill sänka de krav som hennes egen partikamrat Jan Björklund stipulerade när han var minister på Utbildningsdepartementet och bestämde hur kunskapskraven, som det hette då, skulle se ut. Nu är det dessa krav Lotta Edholm vill sänka. Jag får inte ihop logiken.

Med den här statistiken kom en skrivelse till alla ledamöter i utbildningsutskottet. Jag tänkte läsa upp ett citat. Skrivelsen kommer från ett föräldranätverk, en sammanslutning av föräldrar till barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar av olika slag. De har beskrivit det så här:

”Att ha en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning innebär att du kan ha utmaningar med fokus, koncentration och att avsluta uppgifter. Kanske blir du också ofta rastlös och har svårt att styra dina impulser. Du kan behöva hjälp med att planera, prioritera, starta upp, fokusera och avsluta. Att ha npf innebär såklart inte per automatik besvär som oro, ångest, depression – och en känsla av att inte längre vilja leva. De här följderna är istället resultatet av att ständigt behöva uppleva misslyckande efter misslyckande, ett starkt utanförskap och en svår oro för att inte klara sig i framtiden. [– – –] Detta gör att vi är mycket oroad över de förslag till hårdare tag i skolan som vi dagligen hör från politiker eftersom det kommer att leda till ännu mer psykisk ohälsa för barn med npf.”

Jag tänker på ministerns förståelse för min kritik mot repressionen. Under förra mandatperioden presenterade Liberalerna ett reformpaket som de kallade för Ordningslyftet. Nu har de gjort gemensam sak med Sverige-

demokraterna och dragit till med de här kommittédirektiven – jag minns inte exakt hur de var formulerade. Det är bara repression.

Jag tycker att det vore intressant att höra Lotta Edholm resonera om risken för att elever som till exempel har koncentrationssvårigheter, blir rastlösa och har svårt att styra sina impulser också blir de elever som kommer att bestraffas när miljön gör att deras funktionsnedsättning blir ett funktionshinder. Den repressiva linjen kommer att leda till att de bestraffas för detta. Hur ser ministern på den risken?

Anf. 70 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Jag tror att elever med NPF-diagnoser är de som gynnas mest av att det är lugn och ro i klassrummen, att det finns tydliga ordningsregler som vuxenvärlden ser till att upprätthålla och att man ser till att elever som mobbar andra elever måste sluta med detta. Skolan i Sverige är stökigare än i andra länder. Vi har större problem med ordning och reda än många andra länder. Jag är helt övertygad om att vi måste göra något åt det.

Men det innebär inte att vi ska ha en repressiv skola. Jag förstår faktiskt inte detta. Jag tror att de flesta elever vill ha en skola där det är lugn och ro, där lärare inte accepterar att bli kallade könsord, till exempel, och där våld och hot inte är en del av vardagen. De elever som drabbas absolut värst när vi har ett sådant tillstånd i skolan är elever med neuropsykiatriska diagnoser.

Självklart ska vi inte sänka kraven i våra kurs- och ämnesplaner och i vårt betygssystem. Vi ska ändra dem så att de blir mer i linje med hur barns hjärnor utvecklas. I dag finns det elever som även när de faktiskt anstränger sig väldigt hårt har svårt att uppnå de mål och betygskriterier som finns. Så kan vi naturligtvis inte ha det. Jag ser fram emot utredningarna när de kommer.

Anf. 71 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Sammanfattningsvis hör jag att Lotta Edholm inte alls vill erkänna risken att elever med koncentrationssvårigheter och svårigheter med impulsstyrningen skulle bli föremål för att till exempel utvisas ur undervisningslokalen utan föregående tillsägelse, som ett exempel på hur man ska skärpa de repressiva åtgärderna. Jag tror precis som Lotta Edholm att alla vill ha ett klassrum som är lugnt och tryggt att vistas i, men det bästa sättet att uppnå det är inte att vidta den hårdaste bestraffningen när något går fel, utan att förebygga att något går fel. Att förebygga ordningsstörningen och förebygga kränkningen är det bästa sättet att uppnå lugn och trygghet i klassrummet, inte att ge den starkaste reprimanden när något redan har gått fel.

I tillägg till detta noterar jag att Lotta Edholm inte har någon invändning mot min beskrivning av hur regeringens ekonomiska politik riskerar att drabba den här elevgruppen. Det är besparingar på skolan och nedskärningar för kommuner – och för den delen även för regioner; det här är en elevgrupp som kommer att drabbas av längre väntetider till bup med den ekonomi som regionerna går till mötes. Jag noterar alltså att Lotta Edholm inte har några invändningar mot mitt sätt att beskriva den ekonomiska politiken, och jag tar det som en bekräftelse på att nedskärningar och repres-

sion är svaret på hur Lotta Edholm vill göra skolsituationen bättre för elever med NPF.

Prot. 2023/24:55
16 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 72 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Jag måste erkänna att jag faktiskt inte förstår att Linus Sköld tycker att det är okej att det är som det är i klassrummen i dag. I dag stänger vi skolor i Sverige i stället för att stänga av ett litet antal elever som hotar och som ibland till och med använder våld i svensk skola.

Anmälningarna till Arbetsmiljöverket om hot och våld har mer än fördubblats på tio år. Vi måste ta detta på stort allvar. Ett sätt att göra det är att se till att ha ordningsregler som faktiskt upprätthålls. Det gynnar också elever med NPF-diagnoser. Självklart ska en lärare i en klassrumssituation kunna använda de medel som krävs, men lika självklart måste man ta hänsyn till elevens förutsättningar.

Ett stort problem har varit att vi har tyckt att elever med till exempel autism ska sitta i samma klassrum och ha samma typ av stöd som de andra eleverna i klassen. Vi behöver fler mindre undervisningsgrupper, inte minst för den här kategorin elever. Vi behöver också fler speciallärare som kan hjälpa elever direkt för att uppnå målen. Vi behöver också en stark elevhälsa.

Att bara säga att det inte är något problem med ordning och reda i skolan och att vi kan låta det vara som det är, samtidigt som vi vet att ordningsproblemen och mobbningen har ökat och att många lärare inte känner ett stöd från politiken när de faktiskt använder sig av de medel som finns i skollagen för att se till att det är lugn och ro i klassrummet, det tycker jag faktiskt är märkligt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2023/24:169 om rättssäkerhet och barnperspektiv i LVU-ärenden

Anf. 73 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Linus Sköld har frågat mig om jag avser att agera för att liknande händelser som de som har inträffat i Älvsbyns kommun inte ska kunna inträffa igen. Linus Sköld har också frågat mig vad jag kan göra för att stärka rättssäkerheten och säkerställa barnperspektiv i myndighetsutövningen i socialtjänsten.

Barns rättigheter och trygghet är ett prioriterat område för mig och regeringen, men som statsråd kan jag inte uttala mig om enskilda ärenden. Min och regeringens ambition är att åstadkomma ett paradigmskifte för att barnets rättigheter ska få bättre genomslag i tvångslagstiftningen som rör barn och unga. Därför genomför regeringen en reform av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU, i syfte att stärka principen om barnets bästa.

En av socialtjänstens viktigaste uppgifter är att se till att barn som befinner sig i en utsatt situation får det stöd och skydd som de behöver. Varje beslut måste grundas på en bedömning av vad som är bäst för barnet. Barnet måste informeras och ges möjlighet att uttrycka sin åsikt.

För mig och regeringen är det angeläget att socialtjänsten beaktar vetenskap och beprövad erfarenhet. Under 2024 kommer regeringen att presentera ett förslag till ny socialtjänstlag som ska ersätta den nuvarande socialtjänstlagen (2001:453). Ett mål med den nya socialtjänstlagen är att stärka utvecklingen mot en kunskapsbaserad socialtjänst, bland annat genom att i den nya lagen införa ett krav på vetenskap och beprövad erfarenhet. En kunskapsbaserad socialtjänst förutsätter tillgång till relevanta analyser, statistik och forskning. Ett viktigt verktyg för det är socialtjänstdataregister. Regeringskansliet har därför gett en utredare i uppdrag att biträda Socialdepartementet med att utreda bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst (S 2023:B).

Inom ramen för en socialtjänst som strävar efter att bli alltmer kunskapsbaserad är det naturligt att frågan om rollfördelningen mellan profession och förtroendevalda lyfts. Frågan är på flera sätt komplex. Den berör inte bara socialtjänstens beslutsfattande enligt socialtjänstlagen utan också enligt LVU, LVM och föräldrabalken. Det aktualiserar frågor om rättssäkerhet, insyn, kostnadskontroll och ansvar. I grunden handlar det om hur socialtjänsten ska tillförsäkra barn och vuxna kvalitativa och rätts-säkra beslut.

Ytterst handlar det även om att säkerställa kvaliteten i samhällets vård av barn och unga. Jag har även nyligen tagit emot betänkandet *För barn och unga i samhällsvård* (SOU 2023:66). Utredningen om barn och unga i samhällets vård (S 2021:06) har haft i uppdrag att se över och föreslå åtgärder för hur kvaliteten i vården kan öka när barn och unga placeras i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende, inbegripet särskilda ungdomshem, med stöd av socialtjänstlagen och LVU. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet, på Socialdepartementet. När det arbetet är klart avser jag och regeringen att återkomma i frågan.

Anf. 74 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för tillfället att få debattera vad jag tycker är en mycket viktig fråga. Älvsbyn är nämligen kommunen där jag bor.

Älvsbyn styrdes fram till den 1 januari 2023 av Socialdemokraterna och har gjort så sedan demokratins införande. Den 1 januari 2023 tog en konstellation av partier över makten med Moderaterna som kommunstyrelsens ordförande. Moderaterna var då nybildade, så de har ingen erfarenhet av att jobba med politik över huvud taget. Till det kan läggas att Älvsbyn är en ganska liten kommun med 8 000 invånare. Varenda förtroendevald utom kommunstyrelsens ordförande är fritidspolitiker.

Den nyvalda ordföranden i utskottet som ansvarar för myndighetsutövningen i socialtjänsten är också fritidspolitiker. En av de första sakerna som händer när han tillträder är att han träffar föräldrar som har begärt att få träffa honom, biologiska föräldrar till barn som är placerade efter beslut enligt LVU. Han initierar efter det en dokumentgranskning. Granskaren går igenom handlingarna i ärendet och förordar att vården ska upphöra. Utskottet häver placeringen i enlighet med det förslaget.

Ganska snabbt framkommer det att båda föräldrarna, som tidigare dömts för våldsbrott mot och ofredande av barn, återigen utreds för allvarliga brott som utnyttjande av barn för sexuell posering och grovt barn-

pornografibrott. Det som händer när det hamnar i tidningen är att polisen agerar. Man åker och anhåller föräldrarna, frihetsberövar dem, så att barnen kan återföras till familjehem – akut, då. Efteråt vittnar ett av barnen i familjen om att de under tiden de var hemma hos sina biologiska föräldrar efter beslutet om att vården skulle upphöra har blivit utsatta för våld.

Det här är så fel det bara kan bli i myndighetsutövningen. Det är såklart flera regelbrott som är begångna här. I januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag; ändå hände den här LVU-skandalen i Älvsbyn helt utan att barnen eller deras ombud fick tillfälle att yttra sig.

Jag tycker att ministern ger en massa ord som svar, men jag hör inte riktigt vad jag ska få ut av det. Jag skulle vilja ha ett mer koncentrerat svar.

Ministern säger till exempel att barns rättigheter och trygghet är ett prioriterat område. Men från min horisont är det viktigt att ministern precis som alla vi andra gör vad hon kan för att det inte ska gå så här fel i myndighetsutövningen en enda gång till.

Därför vill jag ge ministern en ny chans att svara på frågan vad hon kan göra för att säkerställa att barn inte återförs till hemförhållanden där de far illa på det här sättet. Hur kan hon säkerställa rättssäkerhet och barnperspektiv i myndighetsutövningen? Vad kan ministern göra?

Anf. 75 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Jag vill med skärpa inflika att jag förutsätter att det i interpellationsdebatterna finns en förförståelse om att det inte finns en möjlighet för mig som statsråd att föregripa, ingripa i eller på något sätt kommentera enskilda händelser. Det vill jag utgå från i den fortsatta debatten.

När det gäller barns och ungas säkerhet är det en viktig fråga för mig. Det har det varit sedan långt innan jag blev statsråd. Bland de socialdemokrater som har suttit tillsammans med mig i socialutskottet tror jag att det finns många som kan vittna om att det arbete som vi har bedrivit, inte minst när det handlar om lex Lilla hjärtat som vi avser att återkomma med i form av en lagrådsremiss i närtid, bland annat handlar om att införa det som den socialdemokratiska regeringen inte ville göra trots att det fanns sex partier i den här riksdagen som stod bakom det.

Vi måste nu gå vidare. Vi har tyvärr tragiska exempel på att det inte har räckt att barnkonventionen blivit svensk lag. Vi behöver också skarp lagstiftning för att inskräpa detta. Där är den viktiga principen att barns rättigheter ska gå före biologiska föräldrars och vuxnas rättigheter.

Den kommande skärpningen av LVU-lagstiftningen betyder att barn blir egna rättighetsbärare och att barns rättigheter blir ett eget rättsrekvisit i svensk lagstiftning. Det är en lagstiftningsprocess som jag har burit med mig i opposition från den här kammaren in i Regeringskansliet och som regeringen avser att förverkliga och genomföra.

Denna lagstiftning kommer också att innebära att vi skärper socialnämndens uppföljningsansvar för barn och unga när de har varit placerade.

Vi går också vidare från den nuvarande lex Lilla hjärtat, som den tidigare regeringen skapade för barn och unga som omhändertats utifrån drogproblematik hos föräldrarna. Där ska det nu inte bara finnas en möjlighet att göra efterforskningar och undersöka om föräldrarna är drogfria; det ska finnas ett absolut krav. Inget barn ska löpa risk att föras tillbaka till en hemmiljö där föräldrarna är drogmissbrukande.

Det är några konkreta exempel på hur vi nu arbetar för att stärka barns och ungas rättigheter, ett arbete som den tidigare regeringen inte ville fullfölja trots en överväldigande majoritet för det i den här kammaren.

Dessutom gör vi ett paradigmskifte när det handlar om att jobba tidigt och förebyggande. Det handlar om att börja redan på BVC och MVC, att stärka familjecentraler över hela landet, att säkerställa att det finns stöd i skolan med skolsociala team, att förstärka barn- och ungdomsvården och att se över hela processen så att familjehem får andra möjligheter att utföra ett gott arbete.

Jag kommer att återkomma till socialtjänstlagen, för det är en av de mest efterfrågade lagstiftningsförändringarna när det gäller att jobba med barn och unga. Att kunna göra tidiga insatser, förebyggande insatser, som gör att man kan möta dessa barn och unga kommer att ge socialtjänsten helt andra förutsättningar än man haft med den lagstiftning som gällt i mer än 40 års tid och som innebär att man reagerar när allvarliga saker redan har gått alldeles för långt.

Anf. 76 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag inte har uttryckt en enda förväntning på att ministern ska uttala sig i ett enskilt ärende. Jag illustrerade vad jag bedömer som ett allvarligt problem med en berättelse från min hemkommun eftersom jag är väl bekant med den berättelsen.

Jag är intresserad av vad ministern vill göra för att stärka rättssäkerheten och barnperspektivet i myndighetsutövningen i socialtjänsten, och jag tycker att det här ärendet illustrerar att den är fragil. Rättssäkerheten här är fragil. Det var därför jag inledde med att berätta om hur maktskiftet gick till och hur snabbt det gick från politiker som förstod sin roll i myndighetsutövningen och var vana vid att fatta beslut och driva ärenden i enlighet med det till att en oerfaren politiker kan hamna i att vilja ingripa.

Det är helt begripligt att man om man får höra historier om hur saker gått till och vad som varit fel vill agera för att ingripa. Självklart är det så, men då finns det risk att det går väldigt fel. Med det som bakgrund är jag intresserad av vad vi kan göra lagstiftningsmässigt för att det inte ska bli så här fel igen – helt utan förväntningar på kommentarer om just det här enskilda ärendet.

Mediankommunen i Sverige är 12 000 invånare stark, alltså ungefär 50 procent större än Älvsbyns kommun.

Det finns ingen anledning att tro att det i en kommun som länge varit styrd av ett starkt moderatparti eller en stark allians och som för första gången får ett maktskifte där oerfarna socialdemokrater tar över skulle gå på något annat sätt. Det här är alltså inte en partipolitisk spaning, utan jag tänker att det blir fragilt därför att det är människor som kommer in som förtroendevalda och får ett förfärligt stort ansvar för hur det går för enskilda människor i väldigt utsatta situationer. Det är problematiken.

Att det är små kommuner gör också att ganska få röster kan göra att majoriteten skiftar i kommunfullmäktige och att man får helt andra politiker som är ytterst ansvariga. Jag skulle därför vilja veta hur man kan stärka rättssäkerheten i myndighetsutövningen.

Anf. 77 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Med en ganska lång kommunpolitisk erfarenhet bakom mig i en liten kommun som ligger på medianen 12 000 invånare, även om antalet invånare har ökat sedan jag var aktiv i denna kommun, känner jag väl till förutsättningarna. Och det blev skifte efter en väldigt lång tid av socialdemokratiskt styre. Denna del är jag alltså väldigt väl förtrogen med. Och jag tror att vi verkligen måste fortsätta att jobba med de demokratiska processerna och diskutera rollfördelningarna på ett tydligt och klart sätt.

Om man bor i en liten kommun är det vid frysdisken på Ica som man möter kommuninvånarna på ett väldigt handfast sätt, till skillnad från i Stockholm där man är betydligt mer anonym för de väljare som finns runt omkring.

Därför tror jag att detta är en fråga som vi på många olika sätt måste diskutera vidare. Det handlar inte bara om barn- och ungdomsvård utan också om att laga hål i gatan och så vidare. Med detta sagt är detta en av de absolut viktigaste frågorna att fokusera på, och där delar jag interpellantens uppfattning. Vi måste göra allt vi kan för att rättssäkra just dessa beslut. Det är också viktigt att barns och ungas röster hörs och att professionens roll stärks på olika sätt.

Därför är det viktigt att nu fortsätta att diskutera innehållet i utredningen om socialtjänstlagen. Ansvarig minister var Lena Hallengren. Och ett av direktiven till denna socialtjänstlag var att den inte fick vara kostnadsdrivande och att den inte fick vara ambitionshöjande på det viset. Där måste jag vara ärlig och säga att det har varit en utmaning för mig att möta detta.

Det har också påståtts att denna lagstiftning har varit färdig att tas i bruk, vilket är långt ifrån sant. Vi har alltså en rad utmaningar för att kunna göra detta.

Det var också tydligt och klart under utredningens gång att vi moderater drev frågan om att professionalisera socialtjänsten i mycket större utsträckning, det vill säga flytta besluten i mycket större utsträckning till professionen från de förtroendevalda. Det handlar om en oerhört hög grad av expertis.

När vi nu fokuserar på en ny socialtjänstlag, där kunskap och evidens kommer att vara så starkt i fokus, kommer denna fråga att bli än mer aktuell. Därför välkomnar jag att vi diskuterar hur professionens roll ska se ut.

Jag hade naturligtvis önskat att vi hade haft en situation med ett annat förslag i utredningen om den nya socialtjänstlagen, där det moderata förslaget hade fullföljts från den tidigare regeringen. Då hade man visat professionen ett annat förtroende, alltså att man litat på att professionen står stark i sin kunskap med rätt stöd. Då hade vi inte haft den diskussion som vi har i dag. Men där står vi inte.

Därför arbetar denna regering för att på olika sätt i samarbete och dialog med SKR, med Akademikerförbundet SSR, med Vision och med Föreningen Sveriges socialchefer se till att vi får en ny och stark socialtjänstlag som innebär att vi kan få dessa rättssäkra beslut.

Anf. 78 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag började denna debatt med att tala om ärendet i Älvsbyn där det gick förfärligt illa i myndighetsutövningen gentemot tre barn. Jag tänker också avsluta debatten med detta. Hur bra det än är att vi har lex

Lilla hjärtat på plats och att barnkonventionen har blivit svensk lag gick det att bortse från dem i denna process. Det är klart att ansvar kommer att kunna utkrävas för att man bröt mot befintlig lagstiftning när man fattade dessa beslut. Och samma sak kommer att kunna hända även vid en skärpning.

Men en fråga här är hur man ska förebygga att detta händer. Professionalisering, eller för den delen juridifiering, av myndighetsutövning är inte oproblematiskt. Jag kan inte lättvindigt säga att detta är den enda och allena saliggörande idén, utan jag tycker att man behöver problematisera detta också.

Om det är detta som ministern sätter sitt hopp till som en stor förändring här återstår det att se hur detta kommer att gå.

Jag noterar bara att trots ambitiös lagstiftning, till exempel om att barn ska få tillfälle att yttra sig, kan man bryta mot denna lagstiftning, och förfärliga saker kan hända.

Anf. 79 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Jag tackar interpellanten för viktiga frågor. Det som det i grund och botten handlar om är det som vi gemensamt strävar efter, som jag uppfattar det, nämligen att vi ska kunna säkra tryggheten och säkerheten för barn och att det inte ska gå illa – att barn inte ska fara illa i samhällets vård. Det är utgångspunkten. Och där uppfattar jag att vi har en gemensam strävan att säkerställa att vi också ska kunna öka denna trygghet. Det är också regeringens ambition.

Jag vill understryka att lex Lilla hjärtat, enligt den version som den nuvarande regeringen avser att lägga fram, ännu inte är på plats. Att barnet som en egen rättighetsbärare ska vara ett eget rättsrekvisit ser jag som en portalparagraf och som ett stort paradigmskifte i hur vi lyfter fram barns rättigheter före vuxnas och före föräldrars rättigheter. Det är en viktig skillnad, och det förutsätter också att det blir en förändring i socialtjänstens arbete med dessa barn.

Jag håller med interpellanten om att denna fråga är väldigt komplex och att den berör inte bara en lag utan flera lagar. Det är lagar som är av väldigt ingripande karaktär för vuxna och barn. Det aktualiserar frågan om rättssäkerhet, om insyn, om kostnadskontroll men också om ansvar.

Jag kommer från min sida, som ansvarig för barns rättigheter, att inom en rad olika utredningar som nu ligger på vårt bord och som bereds inom Regeringskansliet att ha barns bästa för ögonen och ta dessa frågor vidare för att säkerställa det som är vår gemensamma uppfattning.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2023/24:290 om rättssäkerheten för barn och unga inom Sis

Anf. 80 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Martina Johansson har frågat mig hur jag och regeringen ska arbeta för att säkerställa att alla brott som sker inom Statens institutionsstyrelse, Sis, polisanmäls.

Säkerheten vid den verksamhet som Sis bedriver är en viktig fråga för regeringen. Placerade barn, unga och vuxna samt personal ska känna sig trygga när de befinner sig på Sis. Gängkriminaliteten har över tid spridit sig till allt yngre barn och unga, och det återspeglas även bland dem som vårdas i Sis verksamhet. Fler barn och unga har kopplingar till olika gängkonstellationer jämfört med tidigare, vilket leder till fler allvarliga hot- och våldssituationer, och medarbetare blir ofta utsatta för hot och våld på institutionerna. Regeringen har tagit flera initiativ för att ge Sis rätt verktyg för att hantera situationen.

Utredningen om förbättrade möjligheter att utbyta information med brottsbekämpande myndigheter (Ju 2022:03) har haft i uppdrag att bland annat föreslå en ny huvudregel i sekretesslagstiftningen när det gäller informationsdelning med brottsbekämpande myndigheter. I utredningens slutbetänkande *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel* (SOU 2023:69) beskrivs hur Sis utifrån offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) redan har möjlighet att anmäla brott men att myndigheten upplever svårigheter att tolka och tillämpa befintliga regler. Många myndigheter i utredningens kartläggning delar den bilden.

Mot den bakgrunden föreslås bland annat en ny sekretessbrytande bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen som ger Sis större möjligheter än i nuläget att anmäla brott. Förslaget innebär bland annat att sekretess inte ska hindra att Sis lämnar uppgift som angår misstanke om ett brott som har begåtts inom myndighetens verksamhet till Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket. Betänkandet remissbehandlas till och med den 12 januari 2024.

Regeringen har också vidtagit flera åtgärder för att stärka säkerheten och tryggheten vid Sis. En viktig del är att säkerställa att Sis har rätt förutsättningar och verktyg för detta. I detta syfte utreds för närvarande frågan om Sis behöver ändrade eller utökade befogenheter för att säkerställa ordning och säkerhet, bland annat möjlighet till rumsvisitation och kroppsvisitationer samt möjlighet att låsa boenderummen i anslutning till dygnsvila och på grund av ordnings- och säkerhetsskäl. Det pågår också beredning av förslag om utökade möjligheter att begränsa tillgången till mobiltelefoner.

I regeringens budgetproposition för 2024 föreslås även en kraftig förstärkning av Sis anslag i syfte att stärka bland annat vårdkvalitet, kompetens, trygghet, säkerhet och kapacitet vid myndigheten.

Anf. 81 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Jag tackar minister Camilla Waltersson Grönvall för svaret.

Interpellationen har sin grund i den rapportering vi hörde före jul om att det under 2023 var minst 30 fall av misshandel inom Statens institutionsstyrelse som inte anmäldes. Detta har alltså skett under den tid då ministern har haft ansvaret för just den verksamheten.

Samhällsvården måste ju vara bättre än den omsorg som en ung person placeras inom Sis för att komma bort ifrån, och då kan våld inte vara en del av vardagen. Oavsett om personen befinner sig på Sis-hem eller i någon annan form av verksamhet måste det vara nolltolerans mot våld. Därför krävs det en förändring här och nu – helst i går!

Fru talman! I ministerns svar säger hon att det redan i dag är möjligt för bland annat Sis att anmäla brott men att det inte görs. För mig blir detta därför en fråga om ett tydligt ledarskap – om att tydligt säga till sina myndigheter att de ska använda de möjligheter som finns redan i dag. Även om möjligheterna inte är helt perfekta finns det ett utrymme, och vi – eller rättare sagt de unga personerna – kan inte vänta. Använd det utrymme som finns!

Den utredning som nu är på gång och som ska göra detta tydligare kan uppfattas som något som tar kort tid i en regerings arbete, men för den unga person som är placerad på en institution är det lång tid. Vi kan alltså inte vänta på den utredningen. Använd i stället det utrymme som redan finns!

Med facit i hand, eller snarare utifrån det svar jag får, blir min fråga egentligen ännu mer aktuell. Frågeställningen handlar om att det i dag är möjligt att anmäla brott på institutioner men att det inte görs. Då blir ju frågan hur ministern säkerställer att de brott som eventuellt begås efter att utredningen genomförts och ett förtydligande av uppdraget har gjorts faktiskt anmäls. De anmäls nämligen inte i dag, trots att det finns möjlighet.

Frågeställningen är därför: Kommer ministern att jobba med detta? På vilket sätt kommer ministern att följa upp detta så att man börjar redan nu, med nuvarande regelverk? Hur kommer ministern att följa upp både på kort, medellång och lång sikt att förändringen faktiskt sker så att man börjar polisanmäla brott som begås på våra institutioner?

Anf. 82 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Jag tackar för en viktig och angelägen fråga.

Det är naturligtvis av oerhört stor vikt att vi säkerställer detta. Det är helt avgörande att vi kan stärka säkerheten. Befinner man sig i samhällets vård har man absoluta rättigheter att känna trygghet och säkerhet. Det handlar inte bara om att få den vård och behandling man har rätt att förvänta sig, utan det handlar också om en rättighet att känna sig helt trygg.

Det vi konstaterar är att ett flertal myndigheter påtalar att de i dag inte kan lämna uppgifter om misstankar i den utsträckning som de önskar, och det handlar om betydligt fler myndigheter än just Sis. Detta är utgångspunkten för att vi Tidöpartier skriver i Tidöavtalet att vi vill ha en ny huvudregel när det gäller svensk sekretess. Man ska helt enkelt ha en absolut skyldighet att göra anmälningar och lämna vidare information om att olika slag av brott har begåtts, och det ska få konsekvenser att underlåta att göra det.

Remissförfarandet tog slut i fredags, vilket innebär att det just nu pågår en sammanställning av de olika remissvar som har kommit in. Det är viktigt eftersom det rör sig om expertmyndigheter och expertorganisationer som naturligtvis kommer att ha olika synpunkter. Regeringen ser att det är viktigt att ta in detta i det arbete som nu sker, och jag kan försäkra att det sker utan dröjsmål eftersom detta naturligtvis borde ha gjorts för länge sedan. Detta är inget problem som har uppstått det senaste året, utan det har funnits under lång tid.

Jag kan också försäkra interpellanten om att det inte går en dag utan att jag i olika sammanhang önskar att saker och ting hade påbörjats långt tidigare, för lagstiftningsprocesser tar tid. De tar tid i en demokrati, och det måste de göra för att det ska vara rättssäkert och tryggt när vi fattar beslut

om nya lagar. Men med det sagt: Att säkerställa trygghet och säkerhet för barn och unga i samhällets vård är en av de mest prioriterade frågor som jag och regeringen arbetar med, och det gäller även denna situation.

Det är också bakgrunden till att det just nu försiggår så oerhört många utredningar och lagstiftningsprocesser för att stärka och trygga säkerheten inom bland annat Sis. Att man i dag kan använda mobiltelefoner för att ha kontakt med kriminella nätverk utanför Sis, för att beställa droger eller för att ha kontakt med exempelvis sexuella förövare är någonting som borde ha åtgärdats för många, många år sedan. Nu arbetar vi med frågan. Förslagen finns på bordet, och vi arbetar med en lagrådsremiss som snart ska kunna läggas fram till Lagrådet där vi säkerställer att vi sätter stopp för detta.

Utöver det har vi tillsatt utredningar om att kunna utföra kroppsvisitationer, rumsvisitationer och inpasseringskontroller. Jag har ägnat mig åt att göra studiebesök på Sis sedan 2017 – och då var jag i opposition, vill jag understryka – och för den som har gjort det är det tydligt att droger och vapen i dag kommer in och att det fortsätter att öka. Därför behöver vi på många olika sätt öka säkerheten och tryggheten inom just Sis.

Anf. 83 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Jag tackar återigen Camilla Waltersson Grönvall för svaret.

Situationen är ju otroligt tuff på många olika områden, och som ministern sa är detta inte någonting som har uppstått över en natt. Situationen är svår för många barn och unga som befinner sig i – eller utanför – samhällets vård. Vi kan inte ändra detta över en natt; det är jag fullt medveten om.

Min interpellation handlar om möjligheten att polisanmäla brott som begås inne på institutionerna. Vi är överens om många av regeringens åtgärder, förslag och utredningar, och jag ser fram emot att vi gemensamt arbetar vidare med alla lagförslag för att det ska bli så bra som möjligt. Denna interpellation handlar dock om vad som görs här och nu när det gäller möjligheten att polisanmäla.

Det finns möjligheter att polisanmäla. Alla myndigheter kan inte göra precis allt man vill, men regeringens utredning har sagt att det är möjligt att polisanmäla även om det inte är precis så som man vill ha det. Det jag är ute efter är hur regeringen agerar i dag för att använda det utrymme som finns i dagens lagstiftning i väntan på att kunna göra det ännu bättre. Det ska ju vara självklart, och ingen ska behöva tveka. Här har vi fått påpekat att möjligheten finns. Då måste regeringen se till att regelverket används, så att vi inte behöver vänta på en förändring. Vi måste få nolltolerans för att barn och unga drabbas av brott inne på institutioner.

För mig handlar det väldigt mycket om ledarskap. Det finns olika ledarskap på nationell och lokal nivå. Som politiker har vi ett ansvar att hela tiden göra uppföljningar och ställa frågor till de tjänstemän vi möter på olika nivåer. Vi har ett ansvar att säkerställa barnens trygghet, och allt som går att begränsa ska begränsas med nuvarande lagstiftning.

Jag tycker inte riktigt att jag fick svar på hur ministern kommer att följa upp detta med polisanmälningar, vilket ju är vad interpellationen handlar om. Oavsett om det handlar om nuvarande eller framtida regler gäller det att de efterföljs – att medarbetarna efterföljer ny lagstiftning.

Jag är också lite nyfiken på om ministern har någon tanke om hur hon kan hålla riksdagen uppdaterad om hur situationen successivt förbättras. Det är ju det vi håller på med – vi gör detta därför att vi vill förbättra situationen för alla barn och unga, oavsett skäl till att de har hamnat i samhällets vård. Helst ska de inte ens vara där, men vi måste se till att de som är där har det bra.

Kommer ministern att säkerställa att alla brott polisanmäls, nu och i framtiden? Och hur kommer hon att hålla oss i riksdagen uppdaterade för att säkra barns och ungas trygghet?

Anf. 84 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Mitt svar är glasklart: Självklart ska alla brott polisanmälas.

Utredningen säger att det i dag finns stora möjligheter att anmäla brott men också en rad svårigheter. Det innebär att dagens lagstiftning inte är helt adekvat och inte fungerar på ett tillfredsställande sätt. Det är detta som den nuvarande utredningen, vars remisstid löpte ut i fredags, syftar till att säkerställa. Den sorts begränsningar och svårigheter som inte bara Sis påtalar ska inte finnas, utan det ska finnas en mängd andra möjligheter.

Det finns alltså möjligheter, och jag vill understryka att de ska användas fullt ut. De finns dock inte i den utsträckning som skulle behövas för att vi ska kunna säkerställa den rättstrygghet som jag och interpellanten eftersträvar.

I de samtal som förs mellan oss på departementet och myndigheten kommer vi att fortsätta efterfråga Sis syn på hur man ytterligare kan säkerställa rättstryggheten med nuvarande lagstiftning i trygg förvissning om att det kommer en ny lagstiftning som kommer att säkerställa att det införs en ny huvudregel i svensk sekretesslagstiftning.

Jag vill också passa på att ta upp att det är viktigt att barn och unga blir lyssnade på och att man inte blir polisanmäld när man har utsatts för ett brott. Detta är oerhört allvarligt, och det riskerar naturligtvis att i förlängningen undergräva förtroendet för det svenska rättsväsendet. Det är viktigt för alla barn, inte minst för barn och unga i samhällets vård, som befinner sig i en utsatt och väldigt sårbar situation, att känna att det finns trygghet, att man blir tagen på allvar och att man spelar roll och har betydelse när man har blivit utsatt för ett brott. Det är viktigt att man inte känner sig undandömd eller undanskuffad eller känner att man har mindre betydelse.

Det är viktigt att kunna säga att vi nu också arbetar för att barn och unga, till exempel inom Sis, ska få möjlighet att höra av sig till en fristående klagomålsfunktion, som kommer att vara viktig i detta avseende. Den kommer att placeras centralt i myndigheten och ska komma på plats under februari månad. Regeringen gör detta nu och kommer att följa det oerhört nära. Det här handlar om grundläggande rättigheter och är av yttersta vikt för att alla som vårdas inom Sis ska känna sig trygga och fria att framföra kritik när de har sådan.

Jag vill upprepa att detta är en väldigt starkt prioriterad fråga för mig och för regeringen. Apropå det Martina Johansson sa om att hålla riksdagen uppdaterad har jag vid varje tillfälle skyndat mig till riksdagen när utskotten har kallat mig och bett om en uppdatering. Jag kommer naturligtvis även fortsättningsvis med glädje att komma till de utskott som vill

höra hur vi arbetar vidare för att stärka barns och ungas säkerhet och trygghet.

Jag förväntar mig också, i enlighet med det fina möte som samtliga åtta riksdagspartier hade under morgonen efter min inbjudan till Socialdepartementet, att den konstruktiva anda som har präglat min tid i socialutskottet och som präglade morgonens möte också fortsättningsvis präglar vårt samarbete.

Anf. 85 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Jag tackar Camilla Waltersson Grönvall för ett engagerat arbete och för engagerade insatser i dessa frågor. Jag delar ministerns engagemang för våra barn och unga. Det gäller att vi hittar vägar framåt.

Jag gillar konstruktiva arbeten. Ett av skälen till att jag väljer att delta i en interpellationsdebatt är att jag då kan grotta ned mig i en av otroligt många frågeställningar för att hela tiden flytta frågorna framåt.

Det kändes skönt att höra ministern säga att de möjligheter som finns ska användas, men hur säkerställer ministern detta? Enligt rapporteringen polisanmäler man ju i dag inte det som finns.

Det är jättebra att ha många insatser. Jag gillar arbetet med att barn och unga ska ha en fristående klagoperson. Vi måste lyssna på barn och unga. Min andra käpphäst i detta uppdrag är att barn ska komma till tals. De har rätt att komma till tals. Oavsett om det handlar om socialtjänstens utredningar i dessa frågor eller om familjerättens utredningar när det gäller vårdnadstvister måste vi stärka barnens rättigheter.

Det gäller att vara tydlig mot Socialstyrelsen eller annan lämplig myndighet. Hur utvecklar vi rätt metoder för att undvika denna typ av brott? En sak är lagstiftning och att förbjuda mobiltelefoner, men det handlar också om metodutveckling för att möta barn och unga i deras frustration. Det kan ju bli så att de tar till våld i stället för ord, så metoderna behöver också utvecklas.

Jag vill tacka för ett konstruktivt samtal här och för samtalet i morse. Jag tror att vi kan ta frågorna framåt, även om vi inte alltid är helt överens om vilken ände vi ska börja i.

Anf. 86 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Stort tack till Martina Johansson för, som alltid, konstruktivt pådrivande och en vilja att förbättra barns och ungas situation! Vi har även ett antal år bakom oss där vi har arbetat tillsammans i riksdagens utskott, och dessa år har visat på en konstruktiv vilja från bådas håll att utveckla saker vidare och att inte ge sig förrän barn och unga får en bättre situation.

Utgångspunkten för hela mitt uppdrag är att jag inte ska ge mig utan prioritera denna fråga eftersom många områden som berör just utsatta barn och unga har fått stå tillbaka under alldeles för lång tid och alldeles för många regeringar. Därför är jag glad och stolt över att sitta i en regering som aktivt lyfter fram dessa barns och ungas villkor. Det är givetvis helt oacceptabelt att rättssäkerheten för barn och unga i samhällets vård inte efterlevs, och jag reagerade därför starkt när jag tog del av uppgifterna.

Prot. 2023/24:55

16 januari

Svar på
interpellationer

Regeringen har på ett annat sätt kopplat ett grepp runt de olika myndighetsdialoger vi har med myndigheterna, och jag upplever att dessa myndighetsdialoger är konstruktiva. Men vi driver hela tiden på för att säkerställa att den aktuella myndigheten har rätt verktyg, vilket den inte har haft, och att det finns rätt lagstiftning att arbeta efter. Allt detta syftar till att säkerställa att barn och unga får den vård och behandling de har rätt till och att det finns en trygg och säker vård för alla.

Än en gång stort tack för interpellationsdebatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.51 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 20 Svar på interpellation 2023/24:302 om gängkriminella på Sis-hem

Under debatten om interpellation 2023/24:302 uppstod problem med ljudupptagningen. Tredje vice talmannen meddelade därför att delar av debatten skulle tas om. Detta skedde efter att sammanträdet hade ajournerats i fem minuter.

Anf. 87 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Marcus Wennerström har frågat mig på vilket sätt jag avser att verka för att situationer som beskrivs i Inspektionen för vård och omsorgs rapport från december 2023 om hur personalen inne på Sis ungdomshem Tysslinge har tappat kontrollen upphör. Marcus Wennerström har också frågat mig hur jag avser att säkerställa att personal och ungdomar långsiktigt ges möjlighet till en god livs- och arbetsmiljö.

Gängkriminaliteten har över tid spridit sig till allt yngre barn, och det återspeglas även bland dem som vårdas i Statens institutionsstyrelses verksamhet. Fler barn och unga har kopplingar till olika gängkonstellationer jämfört med tidigare, vilket leder till fler allvarliga hot- och våldssituationer. Medarbetare blir ofta utsatta för hot och våld på institutionerna. Den situation som för närvarande råder på de särskilda ungdomshemmen där de barn, unga och klienter med det högsta våldskapitalet är placerade är mycket allvarlig och kan inte accepteras. Mot bakgrund av detta har regeringen beslutat att i Statens institutionsstyrelses regleringsbrev för 2024 ge myndigheten ett uppdrag om brottsförebyggande arbete. Statens institutionsstyrelse ska analysera och beskriva på vilket sätt myndigheten arbetar för att förebygga och förhindra brott inom ramen för sina uppgifter.

Statens institutionsstyrelse ska också beskriva de viktigaste resultaten och prioriterade utvecklingsområden i arbetet.

Säkerheten vid Statens institutionsstyrelse är en prioriterad fråga för regeringen. Både placerade barn, unga och vuxna samt personal ska känna sig trygga när de är hos Statens institutionsstyrelse. Regeringen har tagit flera initiativ för att ge Statens institutionsstyrelse rätt verktyg, bland annat beslutat om en utredning om rumsvisitationer och kroppsvisitationer samt möjlighet att låsa boenderummen i anslutning till dygnsvila och av ordnings- och säkerhetsskäl. Ett förslag på ny reglering behöver skyndsamt tas fram. Vi arbetar för att nya bestämmelser som bland annat möjliggör för Statens institutionsstyrelse att låsa boenderummen i samband med dygnsvilan ska träda i kraft i augusti 2024.

Det pågår också beredning av förslag om utökade möjligheter att begränsa användandet av mobiltelefoner. Målsättningen är att de nya bestämmelserna om begränsning av tillgången till elektroniska kommunikationstjänster och ökad kontroll vid besök på särskilda ungdomshem ska träda i kraft i maj 2024.

Vidare föreslås i budgetpropositionen för 2024 att Statens institutionsstyrelses anslag ökas med 145 miljoner kronor för 2024, med 153 miljoner kronor för 2025 och med 156 miljoner kronor för 2026.

Regeringen har aviserat att särskilda ungdomsfängelser ska inrättas med Kriminalvården som huvudman och att påföljden slutna ungdomsvård ska utmönstras. En trygg och säker miljö under ett frihetsberövande är av grundläggande betydelse för att försäkra barn och unga deras rätt till skydd och stöd. Institutioner där barn befinner sig behöver också vara speciellt anpassade för att barns behov och barns rättigheter ska tillgodoses. Genom att Kriminalvården får ansvar för unga som har dömts till en frihetsberövande påföljd finns möjligheter för Statens institutionsstyrelse att ha ett ökat fokus på sitt vårdande uppdrag.

Regeringen har vidare aviserat en utredning som ska se över hela den statliga ungdomsvårdens uppdrag och organisation. Syftet med den kommande utredningen är att stärka den statliga ungdomsvårdens vårdande uppdrag och del i en samlad vårdkedja.

Anf. 88 MARCUS WENNERSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. I svaret finns viktiga poänger, men det kvarstår fortfarande frågor om här och nu. Jag återkommer till dem senare.

Låt oss först konstatera att vi på samhällsnivå många gånger misslyckas i att ge barn den trygga uppväxt de har rätt till. I många fall kan det handla om att föräldrar inte har förutsättningarna eller lyckas i sin roll. Men sådana misslyckanden påverkar inte det faktum att det är oerhört kostsamt såväl ekonomiskt som samhällsligt och inte minst på ett mänskligt plan när så sker. Därför är våra skyddsnet så oerhört viktiga.

Ibland innebär skyddsnetet att barn som hamnat på fel kurs i livet, ibland även i grov organiserad brottslighet, behöver omhändertas. Det är en viktig samhällslig funktion. När allt annat brister i barnets omgivning, när vardagen handlar om våld och narkotika och när vuxennärvaron kanske tar form av en grovt kriminell, är förutsättningarna för barnets väg in i samhället minst sagt försvagade. Då behöver vi ett starkt samhälle som tar vid.

Prot. 2023/24:55

16 januari

Svar på
interpellationer

I den här beskrivningen misstänker jag att vi inte har olika tankar eller någon konflikt, men jag nämner ändå detta eftersom jag tycker att det är viktigt att börja i att vi är överens om att vi nu pratar om barn. Det handlar om barn vars hemmiljö eller andra förutsättningar av olika skäl inte har lett rätt. Det handlar också om hur vi som samhälle vänder en sådan utveckling, hur vi stärker barnet för att genom detta också bidra till att skapa en möjlig och ljusare framtid.

Om vi vill upprätthålla samhällets rätt att omhänderta barn är det också ett rimligt krav att barnet som omhändertas hamnar i en så trygg och säker miljö som möjligt. Kort och gott: Barnet ska ges förutsättningar att bryta med den miljö det vuxit upp i. Då är åtgärder som statsrådet redogör för, till exempel begränsning av användning av mobiler, en bra sak. Det har vi sett påverka situationen fysiskt på plats på institutionerna, där de används som ett verktyg att skapa oreda.

Min oro kvarstår när så mycket fokus läggs på det brottsförebyggande uppdrag som Sis får i regleringsbrevet. Det kommer absolut att innebära att Sis på ett annat sätt kan delges information från polisen, och det kommer att underlätta i det övergripande uppdraget. Men deltagande i de så kallade Bob-råden kommer inte att lösa den akuta situationen i dag. När myndigheten å sin sida uttalar sig om situationen och hur det har lugnat ned sig något under senare delen av hösten på Tysslinge är det andra saker som lyfts upp. Till exempel lyfter man upp att man med bibehållen personal har kunnat minska antalet som bor där och att det har lett till bättre arbetsmiljö och bättre miljö för de intagna.

Utöver det efterfrågas naturligtvis saker kopplade till teknisk och fysisk infrastruktur och bättre lokala insatsmöjligheter.

Min fråga till statsrådet är ändå denna. Om det efterfrågas ett minskat antal platser, hur rimmar det med statsrådets tidigare uttalanden om att fler kommer att behöva omhändertas? Vilka åtgärder kommer vi att få se här och nu, med ett stort tryck på Sis institutioner, som gör det tryggare både för dem som bor där och för dem som arbetar där?

Anf. 89 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Tack så mycket, Marcus Wennerström, för en mycket angelägen interpellation och diskussion om hur vi stärker barn och unga i samhällets vård!

Det är ju så att om man befinner sig i samhällets vård har man inte bara rätt till vård och behandling för de behov man har, utan man har också rätt att känna sig trygg och säker. Det är absolut samhällets uppgift att säkerställa att så är fallet.

Situationen på våra Sis-institutioner är en situation som har utvecklats över tid. Det går inte en dag utan jag önskar att väldigt mycket hade gjorts väldigt mycket tidigare, för att ändra lagstiftning i en demokrati tar tid. Det ska ta tid, men jag önskar naturligtvis att många av de här lagförslagen redan hade varit på plats.

Det handlar om att kunna säkerställa att det inte går att ha kommunikation med de kriminella nätverken utanför. Det handlar om att kunna säkerställa att droger och vapen inte förs in. Det handlar om att kunna säkerställa att man vid en långt eskalerad situation på de institutioner där vi har högst säkerhetsklassning kan låsa dörrar och vid behov också kan låsa hela avdelningar.

För regeringens del handlar det om att agera i det som gäller här och nu men också säkerställa att vi vänder hela politiken så att vi får förebyggande insatser som gör att de ungdomar som kommer in inte i denna höga utsträckning ska behöva finnas på institution. De platser som ska finnas i framtiden ska i högre utsträckning finnas i familjehem, förstärkta familjehem.

Jag mottog för några veckor sedan *Barn och unga i samhällsvård*, en väldigt viktig utredning som till stora delar grundar sig på de tillkännagivanden som har lämnats i den här kammaren under den föregående mandatperioden. Utredningen tar upp en rad förslag som gör att vi kan säkerställa att ungdomsvården säkras på ett annat sätt, där fokus kommer att vara på att kunna ge tidigt stöd.

Det handlar också om fler familjehem, alltså förstärkta familjehem och behandlingsfamiljer, för det vi ser i dag är att vårdkedjan inte håller ihop. Anledningen till att kommunerna inte kan ta emot de färdigbehandlade ungdomar som i dag befinner sig på Sis är att man saknar förutsättningar att möta dessa barn och ungdomar.

Det är klart att den unge gängkriminelle kommer att gå tillbaka till samma miljö om det inte finns ett alternativ, om det inte finns en samlad vårdkedja som säkerställer att man kommer tillbaka till samhället på ett ordnat och bra sätt.

Det gäller även den unga tjejen som varit utsatt för förövare. De förövarna finns och lurar i bakgrunden om man återförs till samma miljö som man en gång blev omhändertagen från.

Regeringen arbetar nu med detta och kommer i närtid att återkomma med en översyn av den myndighet som i dag heter Sis. Det arbetet handlar också om att se över hela den svenska barn- och ungdomsvården. Den har brister.

Det var också ett av skälen till att jag i morse kallade alla riksdagens partier och bad dem att möta mig på Socialdepartementet för att diskutera. Det här är för viktigt för att bara vara partipolitik. Det handlar om barns och ungdomars framtid, och vi behöver säkerställa att det finns en samsyn och en långsiktighet i hur vi möter dessa barns och ungdomars behov.

Anf. 90 MARCUS WENNERSTRÖM (S):

Fru talman! Jag reflekterar över det statsrådet säger om att allt inte är partipolitik. Det är väldigt viktigt.

Det är också därför jag är här i dag. Det är inte för att vi har en partipolitisk schism eller extremt olika meningar i det här, utan det är för att använda verktyget interpellationer för att kunna trycka på och jaga på som den opposition jag utgör del i för att regeringen ska agera på rätt sätt.

Men låt oss fokusera på medarbetarna på Sis, för 2023 var ett otroligt svart år för dem som arbetar i Sverige. Fler dog på arbetsplatsen än på väldigt länge, vad jag vet, och när jag tar del av de rapporter som de fackliga representanterna för Sis medarbetare lyfter fram kan jag känna att det är mer tur än skicklighet att inte en av dem som förolyckades i Sverige förra året var en medarbetare på Sis.

Där någonstans behöver vi också ha fokus. Hur ser vi till att de vuxna som finns på Sis i form av medarbetare kan erbjuda en så trygg miljö att vi stävjar upplopp och annat som händer på Sis som skapar en otrygg

miljö? De vuxna som arbetar på Sis är barnens kravställare, men de är också barnens trygghet om det är oroligt på hemmet.

Min enkla fråga till statsrådet är om vi kommer att kunna nå en situation där vi kan tillmötesgå behovet av mer personal i relation till antalet som bor på Sis-hemmen så att man kan skapa en så pass trygg och säker arbetsmiljö men också livsmiljö för de intagna att vi kan slippa situationer som de som uppstod i Tysslinge under sommaren och hösten.

Det går liksom inte ihop i mitt huvud att vi når dit. Även om det satsas pengar kommer mycket av de pengarna att ätas upp. Det finns åtgärder kopplade till teknisk och fysisk infrastruktur som behöver åtgärdas där de pengarna kommer att användas. Det finns också ökade kostnader till följd av att det nu med stor sannolikhet kommer att placeras fler barn på boenden som redan i dag har en kö in och svårt att slussa ut.

Anf. 91 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Jag tackar så mycket för frågan. Det är oerhört viktigt med en rad olika saker, för det här löses inte med en enda åtgärd.

Det jag återigen vill lyfta är att vi behöver en eftervård som tar vid där Sis i dag avslutar sina vårdande insatser. Det är också viktigt att vi har fokus på vård och behandling. I dag handlar det om hur regionen där Sis-hemmet ligger ser på vård och behandling. När det gäller ungdomspsykiatri är BUP-vård en viktig del i detta.

Vi behöver säkerställa att det finns en samlad vård och behandling liksom andra förutsättningar, samtidigt som vi behöver säkerställa att tryggheten ser annorlunda ut. Det är också därför som regeringen satsar ett historiskt stort anslag på att öka tryggheten och säkerheten både för de intagna barn och ungdomar som befinner sig där och för personalen.

Vi har alltså gett Sis ett historiskt stort anslag. Sis har aldrig fått större resurser, och det är ju bland annat därför att regeringen ser ett behov av att kunna stärka säkerheten, tryggheten och kapaciteten vid Sis olika hem. Det handlar också om att kunna ge bättre förutsättningar för att differentiera och utveckla vården.

Det handlar även om att säkerställa kompetens. Redan under förra året tillsattes 140 miljoner för kompetensutveckling och utbildning, något som också har varit eftersatt bakåt i tiden för myndigheten Sis. Det här handlar ju om att stärka Sis möjligheter att möta barn och ungdomar med väldigt speciella och särskilda behov.

I dag minskar man antalet platser för att kunna möta de här våldsamma situationerna och fördelar även om över dygnet. Situationen vid Tysslinge till exempel har eskalerat nattetid, när man kanske traditionellt har mindre personal. Man har också krävt att man inom myndigheten har gjort förändringar och sett till att det finns personalförstärkningar nattetid. Det innebär också att man förstärker på andra sidor.

Ett av skälen till att det i dag är kö till Sis är att det i dag ytterst är kommunernas ansvar att ta emot de här barnen och ungdomarna, och kommunerna har inte kapaciteten. Och jag förstår varför kommunerna i dag tvekar att ta emot, för det är klart att om du har en ung gängkriminell man som du inte har någon annan lösning för än att återföra honom till samma miljö varifrån han placerades, på dessa grunder, kommer troligtvis det att hända som flera kommuner har beskrivit för mig: Det handlar om timmar

innan de gängkriminella har satt klorna i den här killen igen. Detsamma gäller de unga flickor som har varit utsatta för övergrepp – det kommer inte att ta lång tid förrän förövarna har hittat dem och börjar utnyttja dem igen.

Den här situationen vill vi inte ha, och det är därför vi ser över hela vårdkedjan. Detta är viktigt att nämna när vi pratar om placeringar, för dels behöver vi ha en vårdkedja som innebär att det finns en eftervård enligt det som vi i dag kallar Sis, dels behöver vi säkerställa att vi inte i så hög utsträckning placerar barn och unga på HVB-hem och Sis. Det ska i stället vara robusta och välutbildade familjer och familjeliknande förhållanden med ett gott stöd för att kunna klara den här situationen. Detta är en del i hur vi nu bygger de här näten starkare.

Anf. 92 MARCUS WENNERSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Tysslinge är ett enskilt fall, så vi ska kanske inte djuploda för mycket i det. Men det är viktigt att komma ihåg att allt står i samband med vartannat, och det finns samhällsproblem med personer som skjuter, precis som statsrådet redogör för.

Jag tänkte därför i mitt sista inlägg be statsrådet att utveckla lite hur regeringen resonerar kring åtgärderna. Jag kanske läser det fel, även om jag försöker att vara konstruktiv och tänka positivt när jag läser, men väldigt mycket av det som regeringen kommer med handlar om repressiva åtgärder.

Det är åtgärder som att låsa och ta bort mobiltelefoner. Märk väl att jag också sa att det kan vara en konkret och bra kortsiktig lösning att ta bort mobiltelefoner. Men jag skulle ändå vilja att statsrådet utifrån det tittar på vad vi ska göra här och nu med de här barnen. De är som sagt barn, och för att återvända dit där jag började i diskussionen ska de ju också återanpassas till samhället. Om våra åtgärder hela tiden handlar om att plocka bort friheter, hur påverkar det möjligheterna för dessa barn att komma ut i samhället senare? Det skulle jag vilja att statsrådet utvecklade lite grann.

Vi kanske inte kommer längre i diskussionen om hur vi konkret löser en situation som den på Tysslinge. Men värdet av interpellationsdebatten kanske också är att i sig lyfta de problem som fanns i Tysslinge och, om regeringen hade missat det, sätta fokus på dem och på det viktiga arbetet.

Anf. 93 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Jag kan börja med att försäkra Marcus Wennerström om att jag inte på något sätt har missat situationen runt Tysslinge. Tvärtom har den gjort mig väldigt, väldigt orolig under en lång tid. Det här började ju inte under hösten, utan även sommaren har varit ett bekymmer.

Det är därför vi jobbar med så stor intensitet för att säkerställa en trygg situation här och nu. Då handlar det om att kunna låsa dörrarna vid övergrepp och överfall på enskilda personer, som på Tysslinge i det här fallet. Det har också funnits upplöpsliknande situationer. I dessa fall måste man kunna stänga hela avdelningar och säkerställa att det finns befogenheter som gör att man kan agera här och nu. Detta kör vi i ett snabbspår för att det ska komma på plats så fort som möjligt.

Att säkerställa att våra barn och ungdomar som befinner sig nära gängkriminella miljöer inte kan fortsätta att ha kontakt med de gängkriminella

är helt avgörande. Det borde vara en självklarhet. Det innebär dock inte att man inte ska kunna ha fortsatt mobilkontakt eller annan kontakt med nära och kära, för det är naturligtvis uppbyggande, viktigt och betydelsefullt för att man ska känna sig trygg och säker, utan det handlar om att ta bort det som i dag också innebär att man kan beställa knark och vapen. Det där har en direkt påverkan även på arbetsmiljön för den personal som vi måste trygga situationen för, och vi behöver personal som arbetar vidare.

Samlat arbetar vi alltså här och nu men också långsiktigt för att säkerställa hela den samlade barn- och ungdomsvården, inklusive Sis. Jag ser fram emot en fortsatt debatt när det gäller detta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2023/24:317 om ett mer rättvist karensavdrag

Anf. 94 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Åsa Eriksson har frågat mig om jag och regeringen kommer att gå vidare med arbetsgruppens förslag och föreslå ett karenstak.

I januari 2023 fick en arbetsgrupp inom Regeringskansliet, på Socialdepartementet, i uppdrag att göra en översyn av karensavdraget (S 2023:A). Det huvudsakliga syftet med översynen var att analysera karensavdragets ändamålsenlighet och bedöma om det fanns något behov av förändringar i karensavdraget.

Den 15 december 2023 slutredovisade arbetsgruppen sitt uppdrag. Arbetsgruppens redovisning är ett omfattande kunskapsunderlag om karensavdragets konsekvenser och ändamålsenlighet.

Arbetsgruppen bedömer att karensavdraget innebär en mer rättvis och försäkringsmässig självrisk jämfört med den tidigare karensdagen. Arbetsgruppen bedömer också att karensavdraget motverkar överutnyttjande men kan vara belastande för individer med återkommande sjukfrånvaro och individer med små ekonomiska marginaler.

Arbetsgruppen har analyserat förutsättningarna för att förändra karensavdraget för att förbättra villkoren för avgränsade yrkesgrupper som är särskilt utsatta för nära mänskliga kontaktytor i sin yrkesroll och har svårt att jobba hemifrån. Arbetsgruppen bedömer att det inte är lämpligt att införa ett differentierat karensavdrag baserat på yrke. Arbetsgruppen lämnar i stället förslag som innebär ett utökat skydd mot inkomstbortfall till följd av karensavdrag för grupper med återkommande sjukfrånvaro.

Arbetsgruppen föreslår också att det nuvarande allmänna högriskskyddet ska ersättas med ett karenstak som innebär att karensavdrag inte ska göras om ett sådant avdrag har gjorts för en individ vid sex tillfällen under de senaste tolv månaderna.

Arbetsgruppen föreslår även ett utökat högriskskydd. Förslaget syftar till att ge fler individer med sjukdomar som medför risk för återkommande sjukfrånvaro möjlighet att undantas från karensavdrag. Arbetsgruppen lämnar också förslag på åtgärder som ska göra administrationen av högriskskyddet enklare och mer effektiv.

Regeringen har ännu inte tagit ställning till arbetsgruppens förslag. De förslag som har lämnats över till regeringen kommer att beredas i sedvanlig ordning.

Anf. 95 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! När jag lyssnar på statsrådet låter det som att statsrådet inte har någon tanke om vad hon vill med karensen. Det förvånar mig. Jag gissar att statsrådet, precis som jag, blev politiker för att hon vill förändra saker och göra dem bättre. Därför har jag begärt denna interpellationsdebatt i dag – för att förhoppningsvis få höra vad statsrådet vill. Statsrådet är ytterst ansvarig för sjukförsäkringen i Sverige i dag. Det finns tusentals löntagare som vill veta vad den här regeringen vill göra med karensavdraget.

Vi vet ju, fru talman, att statsrådets eget parti gick till val på att införa en andra karensdag. Är detta något som regeringen kommer att gå vidare med?

Vi vet också att det största partiet i regeringsunderlaget, Sverigedemokraterna, vill ha ett differentierat karensavdrag som gäller för vissa yrkesgrupper. Detta avråder arbetsgruppen från, som statsrådet har redogjort för. Men kommer statsrådet att lyssna på Sverigedemokraterna och låta dem få igenom sin vilja?

Eller vill statsrådet helst gömma arbetsgruppens rapport längst bak i bokhyllan och låta status quo råda? Det tycker jag att Sveriges alla löntagare behöver få veta.

Fru talman! Vi socialdemokrater står alltid upp för en trygg och rättvis sjukförsäkring. Vi tycker att detta är oerhört viktigt i en välfärdsstat. Vi tycker också att det är helt orimligt att människor med låga löner går till jobbet när de är sjuka för att de inte har råd att stanna hemma och bli friska. Detta vill vi ändra på.

Jag uppmanar statsrådet att vara tydlig i karensfrågan och tycker därför att jag själv behöver vara tydlig med hur vi socialdemokrater ser på arbetsgruppens förslag. Så, fru talman: Vi socialdemokrater har inga problem med förslagen från arbetsgruppen. Det är bra för den som ofta är sjuk att taket för hur många karensavdrag som maximalt kan göras under en tolv månadersperiod sänks från dagens tio till föreslagna sex. Det är också bra att den som har en sjukdomsproblematik med återkommande sjukdomsperioder får ett tydligare och enklare regelverk när det gäller högriskskyddet.

Om regeringen lägger fram dessa förslag på riksdagens bord ser jag i dag inga skäl till att vi socialdemokrater inte skulle kunna ställa oss bakom dem. Men det räcker inte. Karensavdraget är orättvist och måste förändras.

Fru talman! Som jag har redovisat tidigare när jag har debatterat med statsrådet uppger nära hälften av tillfrågade LO-medlemmar att de går till jobbet fast de är sjuka för att de inte har råd med karensavdraget. Sju av tio tillfrågade handelsanställda uppger att de den senaste tolv månadersperioden har gått till jobbet fast de har varit sjuka. Så kan vi inte ha det. Även om taket skulle sänkas från tio till sex karensavdrag per år hjälper inte det den som inte har råd att vara hemma ens den första gången för att lönen är så låg.

Så, statsrådet, tänker regeringen gå vidare med förslagen från arbetsgruppen?

Anf. 96 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Den här regeringen har inte för vana att vare sig gömma eller glömma människor eller statistik eller, för den delen, gömma undan utredningar av förslag.

Men med risk för att vara tråkig i denna debatt: Arbetsgruppen lämnade sina förslag den 15 december. Förslagen bereds nu på sedvanligt sätt i Regeringskansliet. Vi kommer att återkomma i denna fråga, och det finns all anledning att fortsätta ha en både bra och stunsig debatt i frågan när vi har tagit ställning. Men än så länge har vi inte tagit ställning, och därför finns det inte så mycket mer att diskutera här och nu, i dag.

Vi kommer att återkomma när vi har tagit ställning. Det förslag som arbetsgruppen nu har presenterat är ett väldigt omfattande kunskapsunderlag, som jag tror kommer att ligga till grund för en mycket bra diskussion och många bra överväganden framöver.

Anf. 97 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag lyssnade väldigt uppmärksam, men jag hörde fortfarande ingenting om vad statsrådet vill med karensen. Har statsrådet inga visioner? Varför har statsrådet över huvud taget tagit denna portfölj, detta enormt viktiga uppdrag, om hon inte vill något med karensen? Det tror jag att de som lyssnar på denna debatt undrar nu.

Vi, den socialdemokratiska regeringen, tillsatte Karensutredningen under vår tid. Den regering som Anna Tenje företräder lade ned den utredningen för ganska precis ett år sedan, trots att statsrådet själv bara en månad tidigare sa här i kammaren: ”Det är väldigt viktigt att den utredning som vi här har nämnt flera gånger får fortgå.” Att statsrådet kan vända på en femöring när det gäller sjukförsäkringen vet vi alltså redan. Vem i regeringen som då vred om armen på statsrådet för att hon skulle ändra sig vet jag inte, men det kan inte ha varit en särskilt rolig upplevelse i alla fall.

Frågan är vem som ska vrida om vilken arm på statsrådet framöver för att vi ska få fram ett mer rättvist karensystem i Sverige. Sverige är det enda landet i Norden som har dubbla självrisker i sjukförsäkringen, fru talman. Inget annat nordiskt land har karensavdrag i sin sjukförsäkring. Bara Sverige har det.

När högern pratar om sjukförsäkringen och om sjuka människor är det alltid med undertonen att människor skulle fuska eller stanna hemma, mygla, om det inte fanns dubbla självrisker i sjukförsäkringen. Det tycker jag är märkligt. Det är en konstig människosyn, och jag undrar vad den grundar sig i.

Är det så att statsrådet inte skulle utföra sitt väldigt viktiga uppdrag om hon inte fick avdrag på sitt arvode om hon inte gick till jobbet? Är det enda anledningen till att hon har det uppdrag hon har? Jag tror inte det. Jag vet att det inte är så för mig i alla fall. Jag vet också att de allra flesta människor går till sina jobb för att de tycker att det är viktigt. De har ett ansvar som de ska uppfylla, och de vill inte sätta sina kollegor på pottan, utan de vill utföra de uppgifter som de är ålagda.

Vi vet genom en enkät från Handelsanställdas förbund att sju av tio har gått till jobbet sjuka minst en gång det senaste året och att den vanligaste orsaken som har uppgetts är att de inte vill sätta sina kollegor i klistret. Kollegorna har redan för mycket att göra, och de är underbemannade. Man vet att om man stannar hemma när man är sjuk sätter man kollegorna i

klistret, och därför går man till jobbet ändå. Detta är verkligheten för svenska löntagare i dag. Ändå har vi dubbla självrisker i sjukförsäkringen: både nedsättning på sjukpenningen och ett karensavdrag.

Jag och även statsrådet, tror jag, går till jobbet även om vi inte skulle få löneavdrag för att vi tycker att det vi gör är viktigt. Skulle det vara någon skillnad mot hur andra människor som är anställda gör? Jag tror inte det, och jag hoppas inte det. Tycker statsrådet att svenska anställda är mer benägna att fuska och stanna hemma fast de inte är sjuka än vad finländare, danskar och norrmän är? För deras arbetsmarknad verkar funka alldeles utmärkt. Där går människor till jobbet fast man inte har karensavdrag.

Anf. 98 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Ledamoten kommer inte, hur hårt hon än försöker, att lyckas provocera fram ett svar med sin lätt insinuanta ton. Jag kan bara konstatera att de förslag som nu har kommit från arbetsgruppen bereds på sedvanligt sätt i Regeringskansliet. Det är ett gediget kunskapsmaterial, och när vi har tagit ställning i regeringen ser jag fram emot att återkomma till den här kammaren för en mer genomgripande debatt.

Anf. 99 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Två raka enkla frågor och inga svar – jag tycker att det är sorgligt för svenska löntagares räkning att man inte får besked och att statsrådet inte vill berätta vad hon vill.

Att den SD-styrda regeringen inte vill göra något åt det orättvisa karensavdraget är inget annat än ett stort svek. Det är ett svek mot alla dem som får vår äldreomsorg och barnomsorg att fungera, som kör våra bussar och som tar hand om våra hyreshus och verksamhetsfastigheter. Det är de som sköter ruljangsen och ser till att Sverige fungerar. De har inte råd att stanna hemma när de är sjuka om de har alltför låga löner. Så kan vi inte ha det! Detta måste vi ändra på.

När tänker regeringen ge dem besked om vad som händer med karensavdraget?

Anf. 100 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Det är ju inte den här regeringen som brukar gömma och glömma vare sig människor eller förslag. Vi kommer att återkomma när vi har tagit ställning till arbetsgruppens förslag. Jag tycker som sagt att det är ett väldigt bra kunskapsunderlag som arbetsgruppen har arbetat fram. Jag tycker att det är glädjande att den reform som genomfördes när vi gick från karensdag till karensavdrag har tjänat sitt syfte och levt upp till förväntningarna. Sedan finns det flera saker att göra.

Ledamoten påstår att hon å ena sidan inte får några besked i dag samtidigt som hon tycks veta exakt vad regeringen ämnar göra i den här frågan. Jag kan bara konstatera att denna fråga bereds just nu i Regeringskansliet och att vi kommer att återkomma hit till kammaren med våra förslag gällande arbetsgruppens förslag när vi är klara med beredningen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellation 2023/24:333 om åtgärder mot fyrverkerier

Anf. 101 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Rasmus Ling har frågat justitieministern om han kommer att låta utreda frågan om att förbjuda eller begränsa användandet av fyrverkerier till privatpersoner samt vidta några åtgärder för att förbjuda försäljning till, innehav av och brukande av fyrverkerier för personer som är dömda för exempelvis vapenbrott. Vidare har Rasmus Ling frågat justitieministern om han kommer att ta några andra initiativ för att begränsa skadorna som sker av fyrverkerier och annan pyroteknik.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det svenska regelverket vad gäller fyrverkerier bygger till stor del på EU-lagstiftning, främst det så kallade pyroteknikdirektivet. Enligt pyroteknikdirektivet får medlemsstaterna inte förbjuda, begränsa eller hindra tillhandahållande på marknaden av pyrotekniska artiklar som uppfyller de krav som ställs i direktivet. Däremot kan en medlemsstat vidta vissa åtgärder för att förbjuda eller begränsa innehav, användning eller försäljning till allmänheten avseende vissa fyrverkerier av skäl som rör allmän ordning, allmän säkerhet, hälsa och säkerhet eller miljöskydd. Pyroteknikdirektivet medger inte att en medlemsstat helt förbjuder fyrverkerier.

Pyroteknikdirektivet har införlivats i svensk lag genom lagen om brandfarliga och explosiva varor, tillhörande förordning samt föreskrifter meddelade av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB.

Med hänsyn till att Sveriges nationella lagstiftning på området har sin grund i EU-lagstiftning kan inte regeringen förbjuda fyrverkerier som är godkända för EU:s marknad.

Sverige har dock, mot bakgrund av de möjligheter som EU-lagstiftningen ger, infört vissa begränsningar avseende fyrverkerier. Bland annat finns sedan 2019 ett krav i MSB:s föreskrifter om att privatpersoner behöver särskild utbildning och tillstånd för att få använda raketer med styrpinne. Vid prövningen kommer tillståndsmyndigheten att begära ut utdrag ur misstanke- och belastningsregistret från Polismyndigheten.

Vidare framgår det av ordningslagen att pyrotekniska varor inte får användas utan tillstånd av Polismyndigheten om användningen med hänsyn till tidpunkten, platsens belägenhet eller övriga omständigheter innebär risk för skada på, eller någon beaktansvärd olägenhet för, person eller egendom. Dessutom har regeringen med stöd av ordningslagen bemyndigat kommunerna att meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av användningen av pyrotekniska varor.

Under 2023 inledde EU-kommissionen ett arbete som syftar till att revidera pyroteknikdirektivet. Regeringen välkomnar det initiativet.

Anf. 102 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Carl-Oskar Bohlin för svaret på interpellationen. Jag är glad att vi kan ha denna debatt i kväll. Detta är en fråga som engagerar många brett runt om i vårt land.

Jag tycker dock, fru talman, att svaret från Carl-Oskar Bohlin och regeringen är en aning passivt. Man redogör för regelverket, men man säger väldigt lite om vad man vill.

Jag ska ta upp några skäl och perspektiv som finns i denna fråga. Vad gäller engagemanget ska jag också säga att det finns en stor organisation i Sverige – Riksföreningen Stoppa Fyrverkerier för Privatpersoner i Sverige – som har över 23 000 medlemmar. Det finns alltså ett oerhört stort engagemang i denna fråga.

Det pekas på tre huvudskäl till att det behövs begränsningar gällande detta, och det är människor, djur och miljö. Jag tänker börja med det som jag tycker är det kanske allra starkaste skälet, nämligen alla djurägare runt om i Sverige och framför allt alla djur.

Det finns ett närmast oändligt antal vittnesmål om hur djur far illa på olika sätt under de tidpunkter då det bränns av allra flest fyrverkerier, framför allt kring nyårsafton. Det är hundägare som sitter instängda och som får ta hand om sina hundar och försöka lugna dem fast de skakar, och det är hästägare och många andra. Detta är något som jag tycker att Carl-Oskar Bohlin och regeringen borde ta till sig.

Man konstaterar att det finns ett EU-direktiv att förhålla sig till, men det handlar inte om det. Man konstaterar också att EU-kommissionen har inlett arbetet med att revidera direktivet och att regeringen välkomnar initiativet. Men vad vill man? Vi är inte bara passiva medlemmar i EU, utan vi ska göra saker. Jag hade önskat att regeringen kunde berätta vad man vill göra och att man vill begränsa skadorna och kanske också möjliggöra för medlemsländer att införa förbud mot försäljning.

Det finns ett annat perspektiv förutom alla djur, både de som handhas av människor och alla de andra, nämligen säkerheten för människor. I interpellationen tog jag upp ett antal exempel på vad som hände den senaste nyårsaftonen. I Alvesta blev blåljuspersonal utsatt. I Kristianstad blev räddningstjänsten beskjuten. I Motala fick polisen ingripa när ungdomar började avfyra raketer mot varandra. Tyvärr är det inte första gången det händer, utan jag har själv vid ett tillfälle bevittnat hur det skedde mot ett bostadshus. Det är tyvärr alldeles för många runt om i landet som har upplevt detta.

Fru talman! Jag vill därför ställa en fråga till Carl-Oskar Bohlin: Kommer man att ta några initiativ för att begränsa skadorna? Jag tycker inte att jag fick svar i interpellationen, så jag hoppas att ministern kan utveckla sitt svar. Vill regeringen förändra EU-direktivet i denna riktning och möjliggöra förbud eller på annat sätt begränsa skadorna från fyrverkerier?

Anf. 103 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Om frågan är om regeringen avser att verka för ett totalförbud mot fyrverkeripjäser i Sverige är svaret nej; det finns inget sådant arbete i dagsläget.

Detta handlar i grunden om en intresseavvägning mellan att få en ordning som tar hänsyn till människors säkerhet och till att djur inte far illa och att den tvåtusenåriga tradition vi har av fyrverkerier i världen inom rimliga gränser ska kunna utövas i olika specifika sammanhang.

Det vi kan konstatera är att vi i dag har en ordning där det enligt fyrverkeridirektivet inte är möjligt att förbjuda fyrverkerier även om reger-

ingen skulle vilja det. Vi har dock inget sådant arbete. Det pågår just nu en revidering av direktivet, och vi får se vad som kommer ut från detta arbete.

Det man dock kan säga upplysningsvis är att fyrverkeripjäser enligt direktivet delas in i kategorierna F1–F4. I Sverige är kategorierna F2, F3 och F4 tillståndspliktiga, med några undantag i vissa olika sammanhang. Det är alltså bara de allra enklaste typerna av fyrverkeripjäser som saknar tillståndsplikt.

Därutöver finns, som jag nämnde i svaret, möjlighet för kommuner att genom den kommunala ordningsstadgan införa särskilda föreskrifter och mer långtgående restriktioner, vilket gör att det ser ut på olika sätt på olika platser i landet.

Att ha denna flexibilitet på den lokala nivån är befrämjande för det lokaldemokratiska perspektivet men gör också att man kan beakta det faktum att Sverige inte ser likadant ut överallt. Det finns olika förutsättningar, och det är rimligt att kunna göra den typen av avvägningar.

Det vi kan konstatera är att vi över en tioårsperiod ser en minskning när det kommer till skador av fyrverkeripjäser. År 2012 behövde cirka 100 personer söka slutenvård eller specialiserad öppenvård till följd av explosion av en fyrverkeripjäs. Förra året var antalet 60, så det arbete som över tid har bedrivits på detta område med bland annat tillståndskrav och annat gör att vi ser en trend där antalet skadade av fyrverkeripjäser är vikande. Detta är naturligtvis en god utveckling i sammanhanget.

Anf. 104 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Regeringen har framfört att vi är bundna av ett direktiv och därför inte kan göra något. Man klargör också att man nu när direktivet är uppe för revidering heller inte vill möjliggöra för Sverige eller andra medlemsländer som så önskar att införa förbud, utan det ska fortsätta att vara omöjligt för Sverige. Där kan jag ifrågasätta den lokala demokratin eller den nationella demokratin, om regeringen inte vill att man ska kunna gå den vägen.

Fru talman! Det är naturligtvis rätt och riktigt som Carl-Oskar Bohlin säger att Sverige ser olika ut, men det finns inte någon kommun i Sverige där det inte finns djur som far illa när fyrverkerier bränns av. Så är det runt om i landet. Detta borde vi kunna vara överens om.

En annan sak som jag frågade om i interpellationen, fru talman, och som jag tycker att regeringen borde kunna ställa sig bakom är en begränsning för personer som är dömda exempelvis enligt vapenlagen eller knivlagen. Jag kan faktiskt inte förstå varför regeringen inte anser att det borde göras en inskränkning för personer som nyligen har dömts för den typen av brott. Är det rimligt att en person som har dömts för vapenbrott ska kunna köpa fyrverkerier lagligt och gå runt med dem på stan? Jag tycker inte det, fru talman, och där tycker jag att regeringen borde kunna instämma.

Jag vill också peka på att detta inte borde vara en block- eller partiskiljande fråga. Carl-Oskar Bohlins tidigare kollega i riksdagen, ledamoten Boriana Åberg, har drivit denna fråga. Även Kristdemokraterna, som också är ett regeringsparti, har framfört att man vill se restriktioner. Det finns ett stort tryck från medborgare i denna fråga, och den borde inte vara partiskiljande.

Det finns för den delen också socialdemokrater som har drivit detta, men det kanske regeringen inte tar hänsyn till, liksom centerpartister. Många som har röstat på de partier som utgör regeringen eller regeringsunderlaget tycker att detta är en viktig fråga. Det kanske Carl-Oskar Bohlin borde ta hänsyn till.

Eftersom jag har lite tid över ska jag ställa en mer koncis fråga, förutom den fråga som jag hade om dem som har blivit dömda för brott. Det handlar om de frågor som den kristdemokratiska ledamoten Torsten Elofsson tog upp i en artikel i Sydsvenskan dagen före nyårsafton om att Kristdemokraterna vill införa tillståndskrav för köp av pyrotekniska varor, att det i ansökan och tillstånd anges villkor för användande och att det ska vidtas sanktioner om försäljning sker till personer som saknar tillstånd.

Fru talman! Är inte detta någonting som regeringen borde kunna ta till sig och lägga fram förslag om?

Anf. 105 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Precis som Rasmus Ling ger uttryck för tror jag inte att detta med nödvändighet är en blockskiljande fråga utan att det nog mycket handlar om vad man personligen har för ingångsvärden och relation till frågan.

Det finns många legitima intressen att ta hänsyn till. Och detta måste bygga på någon typ av helhetsavvägning, en intresseavvägning där man försöker att gå olika intressen till mötes och balansera olika mot varandra stående intressen. Ett intresse är naturligtvis hur husdjur och andra upplever denna situation. Att totalt förbjuda fyrverkerier, som ändå har en kulturell och historisk plats i samhällsbilden under vissa högtider, är dock väldigt långtgående.

Den ordning som vi nu har är att användningen av fyrverkerier är ganska hårt kringskuren, specificerad till vissa specifika sammanhang och högtider med en omfattande tillståndsplikt.

Jag nämnde i mitt inledningsanförande på frågan om personer som förekommer i belastningsregistret att det är en del av det som vägs in i den tillståndsprövning som görs av MSB för att man ska kunna komma i fråga för ett sådant tillstånd.

Sedan kan man naturligtvis alltid ha en diskussion om gränsdragningen mellan vad som ska vara tillståndspliktigt och inte. Men regeringen menar just nu sammantaget att vi har en förhållandevis välavvägd situation. Man kan behöva titta på enskildheter, och man kan behöva göra revideringar. Men i kombination med en förhållandevis omfattande tillståndsplikt har vi också lagt frågan om att kommunerna kan göra ytterligare inskränkningar i sin ordningsstadga för hur man får använda fyrverkerier, och vi har en ordning som försöker balansera bland annat de olika intressen som jag har lyft fram.

Anf. 106 RASMUS LING (MP):

Fru talman! All politik handlar om intresseavvägningar. Här menar jag och mitt parti, Miljöpartiet, att regeringen balanserar fel. Man tar inte tillräcklig hänsyn till människor som skadas, till djur som far illa och skadas och till miljökonsekvenserna.

Att förändra EU-lagstiftningen och möjliggöra att detta blir förbjudet för privatpersoner innebär inte att man måste ge upp det kulturarv som

Carl-Oskar Bohlin pratar om. Kommuner kan i så fall med utbildad personal – eller med företag som är utbildade i hur detta ska gå till – tillhandahålla detta på annat sätt. Då kan man ha pyroteknisk verksamhet som i andra fall. Det är fullt möjligt. Men om man inte vill göra detta kommer det naturligtvis inte att vara möjligt.

Fru talman! Jag beklagar att regeringen inte tar dessa intressen på större allvar. Jag tycker också att man borde kunna göra större inskränkningar åtminstone när det gäller personer som har blivit dömda för exempelvis vapenbrott.

Vi vet också, fru talman, att även i de fall där kommuner har gjort ganska stora inskränkningar i sin lokala ordningsstadga är polisens möjligheter att rycka ut under dessa dagar i stort sett obefintliga. Det händer för mycket, och man är för pressad. Möjligheten att prioritera när sådant här sker är tyvärr alldeles för liten. Överträdelser av detta kommer tyvärr att vara möjliga i alldeles för många fall utan att det blir någon konsekvens. Och jag tror att Carl-Oskar Bohlin är väl medveten om att så är fallet.

Anf. 107 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Jag noterar ledamoten Lings synpunkter och konstaterar att regeringen i vissa delar gör en annan bedömning av helheten. Men jag vill avslutningsvis säga att människor som använder fyrverkerier på ett icke ändamålsenligt sätt och skjuter dem mot varandra och så vidare, eftersom det har varit uppe som en sidonotering i denna diskussion, är naturligtvis ett beteende som över huvud taget inte kan tolereras i samhället. Och det är väldigt viktigt att göra tydligt att det inte sällan är så att människor som gör sig skyldiga till ett sådant beteende också gör sig skyldiga till en rad brott samtidigt. Detta ska naturligtvis beivras med samhällets fulla kraft. Och det är inte med nödvändighet så att man löser detta problem med olika typer av generella förbud. Det är åtminstone så att generella förbud i sammanhanget är ett trubbigt verktyg för en liten grupp människor som befinner sig utanför lagens ramar i sitt agerande redan som det är i dag.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 23 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2023/24:61 Sekretess för uppgifter om jägare hos länsstyrelsen och Polismyndigheten

Skrivelser

2023/24:56 Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera

2023/24:58 Riksrevisionens rapport om statens åtgärder för utveckling av elsystemet

2023/24:59 Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll

2023/24:70 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Följande interpellationer hade framställts:

den 20 december

2023/24:318 Ökande arbetslöshet och kvalificerad arbetskraftsbrist

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

den 21 december

2023/24:319 Åtgärder för att rekrytera och behålla reservofficerare

av *Erik Ezelius* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:320 Informationsplikt för hivpositiva

av *Anna Wallentheim* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:321 Framtida hemmabas för landets radarspaningsflyg

av *Johan Andersson* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:322 Skydd för människor och miljö från PFAS

av *Jytte Guteland* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:323 Arbetsmiljöstrategin

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:324 EU:s toppmöte och ekonomiskt stöd till Ukraina

av *Matilda Ernkrans* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2023/24:325 Regeringsarbetet och styrningen av Regeringskansliet

av *Patrik Björck* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2023/24:326 Situationen i Gaza och på Västbanken

av *Ola Möller* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:327 Stöd för grön omställning

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

den 22 december

2023/24:328 Situationen på kvinnoanstalter

av *Anna Wallentheim* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:329 Effektivisering av arbetsmarknadspolitiska medel

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

Prot. 2023/24:55
16 januari

den 27 december

2023/24:330 Kriminalisering av psykiskt våld

av *Sanna Backeskog* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:331 Arbetet mot människohandel och prostitution

av *Sanna Backeskog* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

den 4 januari

2023/24:332 Unga mäns psykiska ohälsa

av *Eva Lindh* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:333 Åtgärder mot fyrverkerier

av *Rasmus Ling* (MP)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

den 5 januari

2023/24:334 Kommunernas planeringsförutsättningar avseende förskoleplatser

av *Zinaida Kajevic* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

den 8 januari

2023/24:335 Kaoset på E22:an

av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

den 10 januari

2023/24:336 Krigs- och krisberedskapens påverkan på privathushåll

av *Per-Arne Håkansson* (S)
till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2023/24:337 Sprängdåden i Hässelby

av *Kadir Kasirga* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:338 Palestiniers rätt till skydd i Sverige

av *Tony Haddou* (V)
till statsrådet Maria Malmer Stenergard (M)

den 11 januari

2023/24:339 Dubbelspår på Ostkustbanan

av *Peder Björk* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:340 Sveriges ansvar för att få stopp på kriget i Gaza
av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:341 Suspendering av Israels associeringsavtal
av *Lorena Delgado Varas* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

den 15 januari

2023/24:342 Uteblivet elstöd till Region Östergötland

av *Eva Lindh* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 21 december

2023/24:430 CPT:s kritik mot Turkiets isolering av fångar i Imralı Prison

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:431 Utvecklingen framåt i Afghanistan

av *Ola Möller* (S)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:432 Ansvar för dödsfall på arbetet

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:433 Svenska elitidrottare som blir utan pension

av *Azadeh Rojhan* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:434 Förenklade regler för inglasning av balkonger

av *Alireza Akhondi* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:435 Små kommuners centrum och statens ansvar

av *Lars Isacson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:436 Relevansen av statliga fritidskort för det nordiska samarbetet

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Jessika Roswall (M)

2023/24:437 Funktionsnedsattas ställning på arbetsmarknaden i en begynnande lågkonjunktur

av *Patrik Lundqvist* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

Prot. 2023/24:55

16 januari

Prot. 2023/24:55
16 januari

2023/24:438 Fordonens roll i dödsfallen på jobbet

av *Patrik Lundqvist* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

**2023/24:439 Ökad kunskap om arbetslivets villkor för att komma åt
arbetslivskriminaliteten**

av *Patrik Lundqvist* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

den 22 december

2023/24:440 Plattformföretagens ansvar för matbudens arbetsmiljö

av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:441 Problem med piracy för svensk film

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:442 Lantmäteriet och drönare

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:443 Riskbedömning för olicensierat spel

av *Per-Arne Håkansson* (S)
till statsrådet Niklas Wykman (M)

den 27 december

2023/24:444 Trångboddhet

av *Sanna Backeskog* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:445 Sjösäkerhet i området kring Röda havet

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:446 Belarus värdskap av ryska kärnvapen

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:447 Förstärkta utredningar vid arbetsplatsolyckor

av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:448 Fusk med statsbidrag

av *Niels Paarup-Petersen* (C)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:449 Oseriösa aktörer inom estetiska verksamheter

av *Anna Vikström* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

den 28 december

2023/24:450 Stärkta möjligheter för Belarus folkambassad

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:451 Den ökade hotbilden mot Sverige
av *Mattias Vepsä* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

Prot. 2023/24:55
16 januari

den 29 december

2023/24:452 Fler blodgivare och stärkt blodlager

av *Jonathan Svensson* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:453 Den polska regeringens hantering av mediebolag

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:454 Den aviserade skogsutredningen

av *Malin Larsson* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:455 Den svenska vildsvinsstammen

av *Malin Larsson* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:456 Anmälningsplikt på familjecentraler

av *Anna Vikström* (S)
till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

den 2 januari

2023/24:457 Kränkningar och straff på kommunal skola för elever med funktionsnedsättning

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:458 Stärkta diplomatiska förbindelser med Somaliland

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:459 Trafikverkets möjlighet att säkra strategisk vägmateriel

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:460 Antalet ersättare i kommunfullmäktige

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)
till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2023/24:461 Kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården

av *Anna Vikström* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

den 3 januari

2023/24:462 Pass från Somaliland

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:463 Yrkesförarbristen inom transportsektorn

av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

den 4 januari

2023/24:464 Trafikverkets avgifter och hanteringen av arrangemang för ideella föreningar

av *Lars Isacsson* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

den 5 januari

2023/24:465 Rättssäker asylprövning för politiskt aktiva från Belarus

av *Camilla Hansén* (MP)

till statsrådet *Maria Malmer Stenergard* (M)

2023/24:466 Det svenska klimatbiståndet

av *Linnéa Wickman* (S)

till statsrådet *Johan Forssell* (M)

**2023/24:467 Statliga jobb i Gävleborg om regeringen lägger ned Myn-
digheten för arbetsmiljökunskap**

av *Linnéa Wickman* (S)

till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

den 8 januari

2023/24:468 Mer flexibla regler för frivilligt stöd till Ukraina

av *Erik Hellsborn* (SD)

till statsrådet *Johan Forssell* (M)

den 9 januari

2023/24:469 Exponering för radon på arbetet

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

**2023/24:470 Tidsplan för lagändring när det gäller umgänge vid risk
för våld**

av *Laila Naraghi* (S)

till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2023/24:471 Fiske i Skagerrak

av *Jonathan Svensson* (S)

till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

2023/24:472 Skärpt exportkontroll

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister *Tobias Billström* (M)

den 10 januari

2023/24:473 Avskaffandet av klimatpremien till biogaslastbilar

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)

den 11 januari

Prot. 2023/24:55

16 januari

2023/24:474 Användning av batterier för att stabilisera elnätet

av *Linus Lakso* (MP)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

den 12 januari

2023/24:475 Förhindrande av att journalister attackeras och dödas i Gaza

av *Jamal El-Haj* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

den 15 januari

2023/24:476 Omgående stopp för rysk fossilgas

av *Linus Lakso* (MP)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 28 december

2023/24:394 Välfärds kriminalitet

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:397 En samlad bedömning av åtgärders effekter på bostadsbyggandet

av *Markus Kallifatides* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:398 Åtgärder för att förbättra djurens hälso- och sjukvård

av *Sofia Skönnbrink* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

den 29 december

2023/24:399 Tidsplan för ny nationell cancerstrategi

av *Ulrika Westerlund* (MP)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:400 Skattemedel som finansierar den svarta bostadsmarknaden

av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2023/24:401 Enskilda arkiv

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2023/24:402 Uppföljning av finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet

av *Anders W Jonsson* (C)
till statsrådet Anna Tenje (M)

2023/24:409 Möjlighet för enskilda att dölja personuppgifter

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:413 Ungas möjlighet till första jobb sommaren 2024

av *Martina Johansson* (C)
till statsrådet Anna Tenje (M)

2023/24:403 Regeringens arbete med elevdemokrati

av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:410 Effektivitetsutvärdering av Kundval rusta och matcha

av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:407 Rusta och matcha på deltid

av *Martina Johansson* (C)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:411 Uteblivna remissvar i lagstiftningsprocessen

av *Ulrika Liljeberg* (C)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:404 Förbättringar av riksväg 50 och Bergslagsbanan

av *Denis Begic* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:408 Inackorderingsstöden till gymnasieelever

av *Linus Sköld* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:414 Konsekvenser av minskat stöd till folkbildningen

av *Linus Sköld* (S)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2023/24:415 Moskérivningar

av *Linus Sköld* (S)
till statsminister Ulf Kristersson (M)

2023/24:416 Moskérivningar

av *Linus Sköld* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:417 Moskérivningar

av *Linus Sköld* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:418 Moskérivningar

av *Linus Sköld* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:419 Moskérivningar

av *Linus Sköld* (S)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2023/24:406 Älgförvaltningen

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:405 Förlängd tid för Utjämningskommittén

av *Eva Lindh* (S)
till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2023/24:412 Dubbelspår på Malmbanan

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:420 Demokrativillkor för statligt stöd

av *Louise Thunström* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:421 Skydd av sill och strömming

av *Emma Nohrén* (MP)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:422 Bättre förutsättningar för legal hantering av kryptoinvesteringar

av *Niels Paarup-Petersen* (C)
till statsrådet Niklas Wykman (M)

2023/24:424 Byggnaders energiprestanda

av *Jennie Nilsson* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:423 Principer för betygssättning

av *Linus Sköld* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

den 3 januari

2023/24:427 Omprioriteringar i Arbetsmiljöverkets verksamhet

av *Teresa Carvalho* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:425 Akutsjukvård i krig

av *Marcus Wennerström* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:428 Regementsstäders förutsättningar

av *Marcus Wennerström* (S)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:426 Bakgrundskontroll av ekonomi

av *Marcus Wennerström* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:429 Översyn av stödet för jobbsökarresor

av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

den 4 januari

2023/24:433 Svenska elitidrottare som blir utan pension

av *Azadeh Rojhan* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

Prot. 2023/24:55
16 januari

2023/24:431 Utvecklingen framåt i Afghanistan

av *Ola Möller* (S)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:430 CPT:s kritik mot Turkiets isolering av fångar i Imrali Prison

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:434 Förenklade regler för inglasning av balkonger

av *Alireza Akhondi* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:435 Små kommuners centrum och statens ansvar

av *Lars Isacson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:437 Funktionsnedsattas ställning på arbetsmarknaden i en begynnande lågkonjunktur

av *Patrik Lundqvist* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:438 Fordonens roll i dödsfallen på jobbet

av *Patrik Lundqvist* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:436 Relevansen av statliga fritidskort för det nordiska samarbetet

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Jessika Roswall (M)

2023/24:439 Ökad kunskap om arbetslivets villkor för att komma åt arbetslivskriminaliteten

av *Patrik Lundqvist* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

den 5 januari

2023/24:440 Plattformföretagens ansvar för matbudens arbetsmiljö

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:442 Lantmäteriet och drönare

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:441 Problem med piracy för svensk film

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:443 Riskbedömning för olicensierat spel

av *Per-Arne Håkansson* (S)

till statsrådet Niklas Wykman (M)

den 10 januari

2023/24:444 Trångboddhet

av *Sanna Backeskog* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:448 Fusk med statsbidrag

av *Niels Paarup-Petersen* (C)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:447 Förstärkta utredningar vid arbetsplatsolyckor

av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:446 Belarus värdskap av ryska kärnvapen

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:445 Sjösäkerhet i området kring Röda havet

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:449 Oseriösa aktörer inom estetiska verksamheter

av *Anna Vikström* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

den 11 januari

2023/24:450 Stärkta möjligheter för Belarus folkambassad

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:451 Den ökade hotbilden mot Sverige

av *Mattias Vepsä* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

den 12 januari

2023/24:453 Den polska regeringens hantering av mediebolag

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:456 Anmälningsskyldighet på familjecentraler

av *Anna Vikström* (S)
till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2023/24:454 Den aviserade skogsutredningen

av *Malin Larsson* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:455 Den svenska vildsvinsstammen

av *Malin Larsson* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:452 Fler blodgivare och stärkt blodlager

av *Jonathan Svensson* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

den 16 januari

2023/24:459 Trafikverkets möjlighet att säkra strategisk vägmateriel

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:460 Antalet ersättare i kommunfullmäktige

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)
till statsrådet Erik Slottnér (KD)

Prot. 2023/24:55
16 januari

§ 27 Kammaren åtskildes kl. 19.26.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 17 anf. 70 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.51 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

REBECCA HEINEMANN

/Olof Pilo

§ 1 Särskild debatt med anledning av resultatet i den senaste

Pisaundersökningen	1
Anf. 1 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	1
Anf. 2 ÅSA WESTLUND (S).....	2
Anf. 3 PATRICK RESLOW (SD).....	3
Anf. 4 JOSEFIN MALMQVIST (M).....	4
Anf. 5 DANIEL RIAZAT (V).....	4
Anf. 6 ANDERS ÅDAHL (C).....	5
Anf. 7 MATHIAS BENGTTSSON (KD).....	6
Anf. 8 CAMILLA HANSÉN (MP).....	6
Anf. 9 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	7
Anf. 10 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	8
Anf. 11 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik.....	8
Anf. 12 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	8
Anf. 13 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik.....	9
Anf. 14 DANIEL RIAZAT (V) replik.....	9
Anf. 15 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik.....	9
Anf. 16 DANIEL RIAZAT (V) replik.....	9
Anf. 17 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik.....	10
Anf. 18 ANDERS ÅDAHL (C) replik.....	10
Anf. 19 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik.....	10
Anf. 20 ANDERS ÅDAHL (C) replik.....	10
Anf. 21 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik.....	11
Anf. 22 CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	11
Anf. 23 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik.....	11
Anf. 24 CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	11
Anf. 25 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L) replik.....	12
Anf. 26 ÅSA WESTLUND (S).....	12
Anf. 27 PATRICK RESLOW (SD) replik.....	13
Anf. 28 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	13
Anf. 29 PATRICK RESLOW (SD) replik.....	13
Anf. 30 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	14
Anf. 31 JOSEFIN MALMQVIST (M) replik.....	14
Anf. 32 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	14
Anf. 33 JOSEFIN MALMQVIST (M) replik.....	14
Anf. 34 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	15
Anf. 35 MATHIAS BENGTTSSON (KD) replik.....	15
Anf. 36 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	15
Anf. 37 MATHIAS BENGTTSSON (KD) replik.....	16
Anf. 38 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	16
Anf. 39 PATRICK RESLOW (SD).....	16
Anf. 40 DANIEL RIAZAT (V) replik.....	17
Anf. 41 PATRICK RESLOW (SD) replik.....	17
Anf. 42 DANIEL RIAZAT (V) replik.....	17
Anf. 43 PATRICK RESLOW (SD) replik.....	18
Anf. 44 ANDERS ÅDAHL (C) replik.....	18
Anf. 45 PATRICK RESLOW (SD) replik.....	18

Anf. 46	ANDERS ÅDAHL (C) replik	19
Anf. 47	PATRICK RESLOW (SD) replik	19
Anf. 48	JOSEFIN MALMQVIST (M).....	19
Anf. 49	ÅSA WESTLUND (S) replik.....	20
Anf. 50	JOSEFIN MALMQVIST (M) replik.....	20
Anf. 51	ÅSA WESTLUND (S) replik.....	21
Anf. 52	JOSEFIN MALMQVIST (M) replik.....	21
Anf. 53	DANIEL RIAZAT (V).....	21
Anf. 54	ANDERS ÅDAHL (C)	22
Anf. 55	PATRICK RESLOW (SD) replik	23
Anf. 56	ANDERS ÅDAHL (C) replik	23
Anf. 57	PATRICK RESLOW (SD) replik	23
Anf. 58	ANDERS ÅDAHL (C) replik	23
Anf. 59	MATHIAS BENGTSSON (KD).....	24
Anf. 60	CAMILLA HANSÉN (MP)	24
Anf. 61	PATRICK RESLOW (SD) replik	25
Anf. 62	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	25
Anf. 63	PATRICK RESLOW (SD) replik	25
Anf. 64	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	25
Anf. 65	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	26
§ 2	Förnyad bordläggning.....	26
§ 3	Justering av protokoll	26
§ 4	Anmälan om ersättare.....	26
§ 5	Avsägelse	26
§ 6	Anmälan om kompletteringsval	27
§ 7	Meddelande om frågestund	27
§ 8	Meddelande om särskild debatt med anledning av det höga antalet dödsolyckor i arbetslivet.....	27
§ 9	Meddelande om namnändring	28
§ 10	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	28
§ 11	Anmälan om faktapromemorior	29
§ 12	Anmälan om granskningsrapport	29
§ 13	Ärenden för hänvisning till utskott.....	30
§ 14	Ärenden för bordläggning	30
§ 15	Svar på interpellation 2023/24:292.....	30
§ 16	Svar på interpellation 2023/24:311.....	30
§ 17	Svar på interpellation 2023/24:288 om skolsituationen för elever med NPF	30
	Anf. 66 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	30
	Anf. 67 LINUS SKÖLD (S).....	31
	Anf. 68 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	32
	Anf. 69 LINUS SKÖLD (S).....	33
	Anf. 70 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	34
	Anf. 71 LINUS SKÖLD (S).....	34
	Anf. 72 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	35
§ 18	Svar på interpellation 2023/24:169 om rättssäkerhet och barnperspektiv i LVU-ärenden	35
	Anf. 73 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	35

Anf. 74 LINUS SKÖLD (S).....	36
Anf. 75 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	37
Anf. 76 LINUS SKÖLD (S).....	38
Anf. 77 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	39
Anf. 78 LINUS SKÖLD (S).....	39
Anf. 79 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	40
§ 19 Svar på interpellation 2023/24:290 om rättssäkerheten för barn och unga inom Sis	40
Anf. 80 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	40
Anf. 81 MARTINA JOHANSSON (C).....	41
Anf. 82 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	42
Anf. 83 MARTINA JOHANSSON (C).....	43
Anf. 84 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	44
Anf. 85 MARTINA JOHANSSON (C).....	45
Anf. 86 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	45
Ajournering.....	46
Återupptaget sammanträde.....	46
§ 20 Svar på interpellation 2023/24:302 om gängkriminella på Sis-hem.....	46
Anf. 87 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	46
Anf. 88 MARCUS WENNERSTRÖM (S)	47
Anf. 89 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	48
Anf. 90 MARCUS WENNERSTRÖM (S)	49
Anf. 91 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	50
Anf. 92 MARCUS WENNERSTRÖM (S)	51
Anf. 93 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	51
§ 21 Svar på interpellation 2023/24:317 om ett mer rättvist karensavdrag.....	52
Anf. 94 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	52
Anf. 95 ÅSA ERIKSSON (S).....	53
Anf. 96 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	54
Anf. 97 ÅSA ERIKSSON (S).....	54
Anf. 98 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	55
Anf. 99 ÅSA ERIKSSON (S).....	55
Anf. 100 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	55
§ 22 Svar på interpellation 2023/24:333 om åtgärder mot fyrverkerier	56
Anf. 101 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	56
Anf. 102 RASMUS LING (MP).....	56

Prot. 2023/24:55
16 januari

Anf. 103 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	57
Anf. 104 RASMUS LING (MP)	58
Anf. 105 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	59
Anf. 106 RASMUS LING (MP)	59
Anf. 107 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	60
§ 23 Bordläggning.....	60
§ 24 Anmälan om interpellationer	61
§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar	63
§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor	67
§ 27 Kammaren åtskildes kl. 19.26.	72

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2024